

Foto - E. Gabranovs

Ciemiņi. Apgāda “Zvaigzne ABC” grāmatu izdevēja Vija Kilbloka (foto – no labās) nešaubās, ka bērniem, lai viņi sāktu lasīt, jāpiedāvā ļoti interesantas grāmatas: “Sameklējam to, ko viņi vēlas. Pēc lasīšanas jāpārrunā, – ko mēs izlasījām, ko sapratām? Pieaugušie par palaidību grāmatām saka: “Stulbas.” Nu nav, tur ir liela gudrība, kā piesaistīt bērnu uzmanību.”

Edgars Gabranovs

14.septembrī Baltinavas kultūras namā cildināja grāmatas, tostarp Baltinavas vidusskolas audzēkņiem un citiem interesentiem bija unikāla iespēja satikties ar pieciem rakstniekiem. Atklājot “Grāmatu svētkus Baltinavā”, kultūras nama vadītāja Lidija Ločmele pavēstīja, ka ciemiņi ir 23 grāmatu autori.

Baltinavas vidusskolas direktors Imants Slišāns, taujāts, kādas grāmatas lasa, atzina, ka patīk vēsturiski sižeti, piebilstot: “Tur ir daudz zemūdens akmeņu, īpaši par Latgales vēsturi.” Direktors neslēpa, ka grāmatas lasīt neiznāk laika, bet ir apņēmies laboties. “Kad izdosies? Katru gadu plānoju un apņemos,” smaidot paskaidroja I.Slišāns. L.Ločmele atgādināja, ka lasīšana paplašina redzesloku: “Grāmatā vienmēr var atrast risinājumu savām problēmām.” Viņa ciemiņus un rakstniekus cienāja ar grāmatu āboliem. Balvu novada domes priekšsēdētāja vietniece Sandra Kapteine, saņemot burvīgo augli, visus mīļi sveicināja, uzsverot, ka tuvojas skaistie rudens novakari ar piparmētru tēju, ar klusām pārdomām. Kas ir mūsu labākais draugs? Grāmata, kas aizved mūs kādā citā stāstā. Grāmata ir mūsu sabiedrotais, turklāt pieļauju, ka nav nevienas mājas, kurā neatrastos kādas grāmatas.”

“Vasali Baļtinovā,” klātesošos mīļi sveicināja Balvu Centrālās bibliotēkas vadītāja, Grāmatu dienu pasākumu iniciatore Ruta Cibule. Viņa atklāja, ka baltinaviešiem vēlas pavēstīt par trīs lietām: “Pirmkārt, vēsturiski Grāmatu svētki Baltinavā ir otro reizi. Neprasiet, kurā gadā, bet pirmajos Grāmatu svētkos virmoja politiskās kaislības. Diskusijā piedalījās Dainis Ivāns, Alfrēds Rubiks, Ministru prezidents Valdis Birkavš. Bija karsti! Otrkārt, Grāmatu svētki ir manas

mīlestības apliecinājums Baltinavai. Treškārt, es jums uzticos, – zinu, ka par visu būsiat padomājuši.”

Apgāda “Zvaigzne ABC” īpašniece, uzņēmēja, grāmatu izdevēja Vija Kilbloka, saņemot gudrības ābolu, atgādināja, ka pēdējie pētījumi liecina, ka bērnu lasītprasme ir kritusies: “Ko tas nozīmē? Ja pirmajās klasēs bērni mācās lasīt, tad pēc tam mācās lasot. Tas, ka kritas lasītprasme, nozīmē to, ka mūsu bērni kļūst mazāk konkurētspējīgi. Jūs zināt, kas ir konkurence? Jūs gribat labu darbu, bet priekšā ir kāds, kurš lasa labāk, kuram ir labākas zināšanas, kurš ir beidzis labāku skolu. Mēs kā apgāds darām visu, lai būtu interesantas grāmatas visās jomās. Mums pat ir grāmata, kā žurkas būvē auto. Mēs tiešām domājam, lai visiem ir ko lasīt. Ziniet, gudri varu teikt, ka ir jālasa. Tā ir ne tikai izklaide, ne tikai prieks, bet arī darbs. Jūs skolā mācāties rēķināt, arī tas ir darbs. Kāda 12.klases skolotāja bērņus informēja, ka viņiem šogad ir jāizlasa divas grāmatas. Klase sanāk starpbrīdi un nobalso, ka viņi nelasis. Vai latviešu valodas un literatūras skolotāja var iebilst pret demokrātiju? Viņa saka: “Ļaujiet padomāt. Rīt atbildēšu.” Otrā rītā pedagoģe pavēstīja, ka visu gadu šīs divas grāmatas lasīsim kopā, turklāt arī tekstus analizēsīm. Mazdēls, kurš nu jau ir aizlidojis studēt uz Nīderlandi, secināja, ka ir klasesbiedri, kuri boksterē. Ticu, ka tā nav ne Baltinavā, ne Balvos. Mācoties ārzemēs, pirmajā dienā studentiem iedod lielu sarakstu ar grāmatām. Tagad mazdēls secina, – lai sekmīgi pabeigtu pirmo semestri, dienā jāizlasa 100 lappuses angļu valodā. Skolotāji, vecāki, atcerieties, ka labas lasītprasmes var iegūt tikai ar darbu.”

* Turpinājums 10.lpp.

Īsziņas

Izmaiņas sešos maršrutos

No šī gada 15.septembra veiktas izmaiņas sešos reģionālo autobusu maršrutos Balvu novadā: Balvi–Egļuciems–Tilža turpmāk otrdienās, trešdienās un ceturtdienās skolēnu brīvdienu laikā nebūs divu pēcpusdienas reisu no Balvu autoostas – plkst. 14.25 un plkst. 15.30; Balvi–Vectilža–Baltinava pirmdienās un piektdienās skolēnu brīvdienu laikā autobuss, kas plkst. 7.20 izbrauc no Balvu autoostas, kursēs tikai līdz Vectilžai (nebrauks uz Lutēniem). Tāpat turpmāk maršrutā Balvi–Balvu stacija nebūs šādu reisu, kas līdz šim kursēja darba dienās: no Balvu autoostas plkst. 15.30 un plkst. 19.30, no Balvu stacijas plkst. 15.45 un plkst. 19.45. Maršrutā Viļaka–Vecumi–Lavošnieki tiek slēgti reisi, kas līdz šim tika izpildīti katra mēneša pirmajā svētdienā: no Viļakas autoostas plkst. 7.10 un plkst. 15.10,

bet no Lavošniekiem plkst. 8.00 un plkst. 16.05. Maršrutā Balvi–Rubeņi–Balvi pirmdienās un piektdienās skolēnu brīvdienās autobuss vairs plkst. 8.15 neizbrauks reisā no Balvu autoostas, bet no Rubeņiem nebūs reisa plkst. 8.35. Turpmāk maršrutā Balvi–Bērzpils–Krišjāni–Balvi netiks izpildīts svētdien reiss plkst. 16.35 no Balvu autoostas.

VĒL ir iespēja pieteikties

Visu kursu Latvijas augstskolu pilna laika klātienē bakalaura un koledžas līmeņa studējošie, kuri atbilst sociālās stipendijas “Studēt-gods” saņemšanas kritērijiem, līdz 20.septembrim, izmantojot e-pakalpojumu “Studēt-gods”, var pieteikties stipendijai. Stipendijas apmērs ir palielināts no 160 eiro uz 175 eiro mēnesī.

Nākamajā
Padugumā

● **Suņu skolas meistarklases**
Četrkājainie skolēni mācās

● **Garšīgas un skaistas lietas**
Tirdziņš Bērzpīlī

Vārds žurnālistam

Maruta Sprudzāne

Jau labu laiku Balvos braucējus un, jādūmā, arī gājējus uzrunā gaišie transparenti, uzlikti laternu stabos ar rosinošajiem uzrakstiem. Proti, Balvi – aug, svin, dzied, zied, tirgo, ražo, skan ... Arī mūsu pilsētai ir savi veiksmes stāsti, ir sakopti zālieni, greznojas puķu dobes, ļaudis koncertē un spēlē teātri. Un tomēr nākas dzirdēt salīdzinājumus, kas mūsu pilsētai par labu nenāk. Nupat kādā telefonsarunā atkal piesauca Balvu ezeru, tā apkārtnes izskatu un gaužām lēnās pārvērtības pilsētā, kam pensijas gadu kundzīte sekojot līdzīgu laiku pa laikam. Saruna beidzās ar retorisku jautājumu: kas jauns, kas paliekošs izdarīts Balvos, lai to pamanītu un atcerētos? Kur ir šie pārvērtību soļi, gadam ieejot izskaņas pusē?

Var jau būt, ka pesimismam nav pamata, pārvērtības notiek, kaut kas uz priekšu virzās, tikai jābūt pacietīgiem. No savas puses teiktu, – varbūt par kautrīgu ir paši darītāji, jo ne vienmēr vēlas publicēt savus darbus un nodomus, kamēr nav īsti pārliecināti, ka tie patiešām būs veiksmes stāsti.

Nupat iznāca pabūt Vidzemes puses novados, kaut vai uz brīdi iemetot acis citu ļaužu sētās. Cilvēki prot izdomāt darāmo, lai priecētu gan sevi, gan pārsteigtu citus un vēl naudu ar to pelnītu. Mini ciemata Santa veido konkrētu ēku precīzus modeļus, un nesen atvērusi šāda maza ciematīņa durvis arī apmeklētājiem. Viņas atbilde, kāpēc to dara, – patīk ceļot pa Latviju, patīk skatīt vēsturiskus namus un saglabāt *zudušo* Latviju caur senajām pilīm vai muižām, no kurām dažkārt realitātē palikušas tikai sienas ar logu caurumiem.

Laiks ir tik steidzīgs, – vai mēs spējam ar darbiem tikt līdzī?

Latvijā

Izgāzas plāns iesaistīt šoferi narkotiku pārvadāšanā. Valsts policija saņēmusi informāciju, ka starppilsētu autobusa šoferim tika iedots sūtījums, kas, iespējams, satur narkotiskās vielas. Šoferis par notikušo informēja likumsargus, un policija ieradās notikuma vietā un izņēma aizdomīgo priekšmetu. Kāds aculiecinieks informējis, ka incidents noticis autobusā Rīga-Liepāja. Negaidītais sūtījums braucienā aizkavējis vairāk nekā pusotru stundu. Par minēto gadījumu uzsākt kriminālprocess. Ir nozīmēta ekspertīze, lai noteiktu izņemtās vielas sastāvu un daudzumu. Par šādu noziegumu draud līdz trim gadiem ilgš cietumsods.

Visvairāk paziņojumu par kolektīvām atlaišanām saņemts no informācijas un komunikācijas tehnoloģiju nozares. Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) direktore Evita Simsonsone informējusi, ka šogad NVA saņēma 20 paziņojumus par kolektīvajām atlaišanām, kas ir būtiski mazāk nekā kovida pandēmijas laikā (2020.gadā bija saņemti gandrīz 80 šādi pieteikumi). Kopumā šogad plānotās kolektīvās atlaišanas skars nedaudz vairāk nekā 1000 darbinieku. Seši pieteikumi saņemti no informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) nozares, tad seko apstrādes rūpniecība, bet pārējie pieteikumi – pa vienam no dažādām nozarēm.

Kuldīgas slimnīcā ārstējas čūska sakosta pacients. Čūska nebija mežā vai aizaugušā vietā, bet gan uz takas, kas vijas cauri jūras kāpām Bernātu pludmalē. No koduma pacientei pietūkusi pēda un strauji pasliktinājies vispārējā pašsajūta. Ja pacientu sakodusi čūska, mediķi parasti konsultējas ar Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas Toksikoloģijas un sepses klīnikas kolēģiem vai Saindēšanās un zāļu informācijas centra speciālistiem. Neatliekamo palīdzību pacients bija saņēmis Liepājas Reģionālajā slimnīcā, bet vēlāk pēc Saindēšanās un zāļu informācijas centra konsultantu ieteikuma devusies uz Kuldīgas slimnīcu, kur nekavējoties stacionēta. Pacientei veica terapiju tromba šķīdināšanai un tūskas novēršanai.

Kad stress ir par daudz. Trauksme, saspringums un paātrināta sirdsdarbība – šie stress simptomi ir dabiska organisma atbildes reakcija uz kairinātāju. Taču, kad stress kļūst par ikdienu, tā ietekme var būtiski kaitēt cilvēka pašsajūtai un veselībai.

(Ziņas no www.delfi.lv, www.lsm.lv)

Hobijs

Kustība uztur dzīves garšu

Foto - no personīgā arhīva

Karinas moto. Viņas dzīves stimuls ir nemītīga kustība, kas Karinai nozīmē dzīvību un attīstību.

Ingrīda Zinkovska

Bērniem organizētajā pasākumā Viļakas brīvdabas estrādē lielu interesi un jautrību visiem dalībniekiem radīja lielais, brūnais Lācis, kurš dejoja kopā ar bērniem, ik pa laikam vēl pakustinot līpu. Lāča ādā bija ietērpusies un iejutusies jauna sieviete KARINA ALEKSEJEVA ar pirmsskolas un sākumskolas skolotājas diplomu, kuras sapnis ir strādāt uniformā, bet vienlaikus viņa vēlas arī turpināt darboties izklaides jomā.

Karina ir medņeviete, dzimusi un izaugusi sešu bērnu ģimenē, kā viena no divām māsām un māsa četriem brāļiem. Jaunā sieviete pateicīga mātei, kura viņus uzaudzina viena. Kopš skolas gadiem Karina aktīvi iesaistījusies kultūras dzīvē, dziedot un dejojot gan folkloras kopā, gan sieviešu vokālajā ansambli, gan jauniešu deju kolektīvā. Atgriežoties no Īrijas, pati vadījusi jauniešu deju kolektīvu. Skolas gados iestājusies Jaunsardzē.

Beidzot vidusskolu, Karina devās uz Īriju, jo šķita, ka pasaule ir vaļā, tādēļ jāatver viss, ko tā piedāvā. Ātras ēdināšanas uzņēmumā viņa nostrādāja pusotru gadu un atgriezās Latvijā, jo piezvanīja mamma un pateica, ka atbrīvojusies darbavietā Medņevas pagasta jauniešu centrā "Saulis zieds". Karina pieņēma izaicinājumu un kļuva par jauniešu centra vadītāju. Viņa teic, ka atgriezusies Latvijā būtu agrāk vai vēlāk, jo nekur nav tik labi kā mājās – savā stūrītī, kur blakus ir pazīstami cilvēki, ģimene. To nav iespējams aizstāt ne ar naudu, ne ar ko citu. "Man Latvijas daba ir visskaistākā, jo tā ir mana dzimtene. Domāju un ticu, ka jebkurā, kurš tagad vēl joprojām atrodas ārpus Latvijas, mīt ilgas pēc mājām. Iespējams, tās ir noglabātas sirds dziļākajā stūrītī, bet mīlestība nav izslēdzama kā elektrība. Tai nav slēdža. Un laimi par naudu nenopirksi," secina Karina.

Skolotāja bērnudārzā divos cēlienos

Strādājot jauniešu centrā, Karina uzsāka studijas Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijā, lai iegūtu pirmsskolas un sākumskolas pedagoga izglītību. Šajā laikā Medņevas pirmsskolas izglītības iestādē "Pasaciņa" radās vakance, vajadzēja skolotāju, bet uz laiku. Jauniešu centra vadītāja pieņēma drosmīgu lēmumu izmantot iespēju: "Ja reiz apgūstu šo profesiju, tad vajag realizēt sevi. Pieņemto lēmumu nenozēloju ne mirkli, lai arī pēc diviem gadiem kolēģe atgriezās darbā un man bija jāaiziet."

Tad sākās interesantākais. Karina iestājās bezdarbniekos, bet jau pirmajā lekcijā darba meklētājiem, kad pastāstīja par sevi, savu izglītību un ko viņa ir darījusi, kursu vadītāja Maruta Castrova teica: "Man tev ir darbs!" Sabijusi bezdarbniekos vien pāris dienas, Karina sāka lasīt lekcijas citiem darba meklētājiem par pašattīstību un dažāda veida aktivitātēm, par to, kā rakstīt projektus, kas uzlabotu dzīves kvalitāti. Pabeigusi mentoru kursus augstskolā, Karina

Foto - no personīgā arhīva

Uzmini nu! Pekaussis un Lācis, – kurā no viņiem paslēpusies Karina?

iestājās maģistrantūrā un ieguva maģistra grādu vadībā.

Kādā dienā, kad viņa atradās otrā bērna kopšanas atvaļinājumā, pienāca zvans no Medņevas pirmsskolas izglītības iestādes, kur vajadzēja skolotāju. Jaunā māmiņa deva 'jā' vārdu, un sākās viņas otrais darba cēliens bērnudārzā, kas ilga līdz šim. 2021.gadā Karina kļuva par Gada skolotāju nominācijā "Inovativu ideju nesēja un atbalstītāja". Kolēģi viņu novērtēja kā radošu, darbīgu un izdomas bagātu. Vēl tad, kad kompetenču pieeja nebija tik aktuāla, Karina to ieviesa pedagoģiskajā darbā, un tas kļuva par viņas darba stilu.

Savu nākotni saskata militārajā jomā

Taču šoruden viņa pedagoga darbam bērnudārzā ir teikusi 'stop!', pārceļas uz Balviem un savu nākotni saskata militārajā jomā. Viņa teic: "Man ir jāiet tālāk, citā jomā. Es jūtu, ka man nav izaugsmes. Man ir nemītīgi jāattīstās. Tas ir dzinulis, kas dod man spēku un virzienu. Vēlos attīstīt sevi citā jomā, kas ir sens mans sapnis. Un mans sapnis ir strādāt uniformā. Es ļoti gribēju iestāties Aizsardzības akadēmijā, bet tur obligāta prasība bija Covid sertifikāts, kura man aizvien nav. Pagaidām tā ir Zemessardze, kas ir mans nākamais dzīves etaps. Priekšā pārbaudes – gan fiziskās, gan veselības – ar cerību, ka viss izdosies. Sāku jaunu dzīves posmu."

Noskumusī panda jau viņu gaidīja

Jautāta, kā nonākusi izklaides jomā, Karina teic, ka tas noticis pavisam nejauši, jo draugiem ir piepūšamo atrakciju firma. Tās nosaukumā ir divi skaitļi, kas kopsummā veido skaitli astoņi, kas ir bezgalības zīme, kas ved preti bezgalīgai izaugsmei. Firmai bija piepūšamā lelle jeb animācijas tēls panda, kas noskumusī gaidīja, ka kāds ar viņu strādās un iepriecinās cilvēkus. Karina piekrita: "Uzstāties pandas tērpā, tāpat citos piepūšamajos tērpos, nav viegli. Vasarā tas ir pat ļoti grūti, sviedri tek aumaļām, un pēc uzstāšanās jūties kā pēc peldes. Skatītāji mani īstenībā tanī tērpā neredz, cilvēki smaida, dejo, bet es smaidu viņiem pretī. Bāc! Vienā reizē domāju, – sāp vaigi, ko es smaidu, neviens taču manu smaidu neredz. Bet tas prieks, ko redzu citos, atstarojas arī manī pašā, un to jau nevar noslēpt. Mums ir četri piepūšamie tēli – Panda, Zaķis, Mašas Lācis, Pekaussis un divas maskas. Drīzumā būs arī citi tēli, bet tie lai paliek noslēpums." Animācijas tēli ir pieprasīti ģimenes svinībās – vārda dienās un jubilejās gan lieliem, gan maziem gaviļniekiem, arī dažādos citos pasākumos gan Balvu, gan kaimiņu novados. Atrakciju vadītāja ievērojusi, ka Gulbenes novadā, piemēram, Lācītim ātrāk saka "Atā!" un izpriecās rīt savu gaitu. Latgalē cilvēkiem patīk, lai Lācis vai Zaķis ir ar viņiem kopā ilgi un līdz galam. Karina nedomā šo darbošanos atmet, kas ir tikai sākums. "Tikai uz priekšu. Man kustība ir dzīvība, kas uztur dzīves garšu. Man patīk ritmisks dzīvesveids," viņa apliecina sarunas noslēgumā.

Talka liela, talka maza

Priecē kartupeļu raža

Saulainās septembra dienas vairāki mūspuses ļaudis izmantoja, lai rīkodu lielākas vai mazākas talkas un novāktu kartupeļu ražu, kas šogad pavevusies dikti branga.

DAINA SLIŠĀNE kopā ar ģimeni Šķilbēnu pagastā lielākoties audzē zināmu šķirņu – ‘Vineta’ un ‘Solists’ – kartupeļus: “Šogad kartupeļu raža ir ļoti laba, pat nevar pateikt, kuri labāk pavevusies, šķiet, abas šķirnes ražīgas. Vēl vienu šķirni, ‘Huckleberry gold’, neesam sākuši vākt, tie ir nedaudz vēlāki. Cik paskatījāties, tad arī būs labi. Mums garšo visas šķirnes, nav tādas mīļākas, bet pircēji vairāk prasa tieši ‘Vinetu.’” Vēl saimniecībā audzē kartupeļus zilā krāsā – šķirni ‘Blue congo’, bet tie pagaidām ir nelielā daudzumā.

Foto - no personīgā arhīva

Pankūkas. “Kartupeļu pankūkas mums mājās ir iecienītas, gandrīz pat nedēļā reizi cepam. Pagājušajā gadā piedāvājām pankūkas mūsu “Māju kafējnicu” ēdienkartē, tās aizgāja uz ‘urrā’, beigās pat pietrūka, nācās skriet uz mājām, raust kartupeļus, taisīt jaunu mīklu un cept,” stāsta Daina.

Rugāju puses saimniecībā “Mežaines”, ieraugot kartupeļu ražu, tapa ieraksts sociālajos tīklos ar palīgā saucienu: “Draugi, brauciet palīgā! Šogad traki daudz kartupeļu. Samaksa – kartupeļu maiss! Gaidām!” “Talkas sākumā, kad kartupeļi sāka birt, mēs šausmās saķērām galvas, kā to lērumu nolasīt, bet beigās viss izvērtās ļoti jautri,” teic IEVA KOŠKINA. Aicinājumam atsaucās viena ģimene. Uz jautājumu par šķirnes nosaukumu, saimniece smeja: “Tautu draudzība.”

Foto - no personīgā arhīva

Talka Rugāju pusē. Novākt milzīgo ražu pārsvarā piedalījās, tā teikt, savējie. “Bija jautri. Talkas noslēgumā visiem kartupeļu lasītājiem uzsaucām pirtiņu un kublu,” atklāj saimniece.

Kur likt tik daudz kartupeļu? “Padalīsimies ar kaimiņiem, dosim saviem dzīvniekiem. Ir par daudz, bet gan jau galā tiks. Negaidījām, ka būs tik laba raža. Ja būtu zinājuši, stādītu mazāk,” spriež saimniece.

“Kartupeļu raža, salīdzinot ar pagājušo gadu, ir ļoti laba,” teic ELĪNA ZAHARĀNE no Vectilžas pagasta Sudarbes. Visa raža pagaidām vēl nav novākta, jo lielu talku nerīko, rok kartupeļus pašu spēkiem – ģimenes lokā. Saimniecībā pārtikai audzē divas šķirnes – ‘Vineta’ un ‘Bellafleur’. Vasarā sausais laiks ražu neietekmēja, arī kolorado vaboļu šogad salīdzinoši bija maz. “Vaboles, šķiet, apēda putni, tie šogad bija badaini. Arī nezāles nedomāca kartupeļu laukus, nevajadzēja ravēt, pietika ar vagošanu. Ģimenē vairāk esam iecienījuši ceptus kartupeļus kopā ar gaļu, garšo arī kartupeļu pankūkas, bet to pagatavošana ir laikietilpīga,” atzīst Elīna.

Foto - no personīgā arhīva

Šķirne ‘Vineta’. Šī šķirne, par kuru var teikt, – klasika, ir viena no populārākajām, ko var sastapt piemājas dārzos un lielos kartupeļu laukos.

Foto - no personīgā arhīva

Mazais talcinieks. Jaunākajam Zaharānu ģimenes palīgam Eduardam šogad ir jau otrā kartupeļu talka, bet pirmā, kurā viņš ir aktīvs dalībnieks. Uz jautājumu, vai mazais palīgs lika kartupeļus spainī, Elīna smeja: “Lika, lika gan kartupeļus, gan zemi.”

Lappusi sagatavoja A.Socka

MĀRĪTE ŠAKINA no Šķilbēnu puses stāsta: “Mēs šajā mājā dzīvojam vairāk nekā 20 gadus, kur dārzs vienmēr atrodas vienā vietā. Tāds režīms kartupeļiem nepatīk, tāpēc gadās arī patukši gadi. Šogad ļoti laba raža. Šķirni varētu nosaukt tā, – tas, kas palicis pāri no kādreiz pirktajām. Laiku pa laikam ierosinu dārzu samazināt, šogad tā arī izdarījām, bet pilnīgi atteikties no dārza negribam, jo lauki ir dzīvesveids.” Kartupeļus ģimenē ēd visi un daudz, garšo arī kartupeļu pankūkas. Māritei ar vīru vislabāk garšo ar mizu vārīti kartupeļi kopā ar sviestu un skābētiem gurķiem.

Strādā apzinīgi un centīgi. Mazajam Martam, Mārites mazdēlam, šogad pirmā kartupeļu talka. “Viņš strādāja no sirds, par to dabūja tupeņu maišeli uz Rīgu,” par čaklo mazdēlu priecājas vecmamma.

Foto - no personīgā arhīva

Saruna ar pagasta pārvaldes vadītāju

“Stādītu, ravētu un laistītu puķes...”

Aija Socka

Rudens ir ražas laiks, kas ļauj izvērtēt, kā aizritējusi vasara, cik daudz tajā darīts un padarīts. Atskatoties uz paveikto un ieskicējot darāmos darbus, saruna ar Krišjāņu pagasta pārvaldes vadītāju IVETU SOCKU-PUISĀNI.

Pie kā pašlaik biežāk kavējas Jūsu kā pagasta pārvaldes vadītājas domas?

– Vēl joprojām nav atrisināts jautājums par to, vai Krišjānos pastāvēs bērnodārzs, kāds būs skolas ēkas liktenis. No vienas puses, ēkas 2.stāvā nepieciešams kosmētiskais remonts, apkures krāsns ir padomju laiku, apkures sezonai nepietiks iepirktais malkas, bet, raugoties no otras puses, ja bērni jāved uz citu izglītības iestādi, vajadzīgs jauns skolēnu pārvadājumu autobuss, jo pašreizējais ir tehniski novecojis. Turklāt autobusā ir nepietiekams vietu skaits. Ir skatīts jautājums, uz kuru dzīvokli varētu pārcelt bērnodārzu. Ar novada vadību un deputātiem esam apskatījuši feldšerpunktu kā iespējamo bērnodārza atrašanās vietu. Lēmums būs jāpieņem deputātiem. Ja šo dzīvokli izmantosim bērnodārza vajadzībām, tas nozīmēs, ka pārvelkam svītru feldšerpunktam.

Otrs jautājums, kas nodarbina, ir par dzeramā ūdens kvalitāti, kas neatbilst prasībām. Ūdens nav kaitīgs, bet neatbilstošs prasībām. Atdzelžošanas stacijā esam veikuši ūdens filtrācijas materiāla maiņu, bet ūdensvadā ir rūsa. Šāda darbība nebija lēta, tomēr atlikt nevarēja. Filtri savu funkciju pilda – aiz iekārtām ūdens kvalitāte ir laba. Tālāk ūdensvadā ir dzelzs piejaukums, kas rodas, jo ūdensvads ir vecs.

Par kuriem saimniecības darbiem, kas izdarīti pēdējos mēnešos, ir īpašs prieks?

– Lielākie saimnieciskie darbi ir jau pieminētie atdzelžošanas stacijas filtrācijas materiāla maiņa. Vasarā tīrīti notekūdeņu attīrīšanas iekārtu teritorijā esošie nosēddiķi. Ar ekskavatoru iztīrīti abi diķi atbilstoši Vides dienesta prasībām. Ilgu laiku dažos dzīvokļos radīja problēmas tekošie jumti. Šovasar iegādājāmies ruberoidu, saimniecības pārzinis ar palīgstrādniekiem apsekoja jumtu, saprata, kur ir plaisas un kur ir bojāti bloki. Veica daļēju jumta remontu problēmviētās visām trim daudzdzīvokļu mājām. Gribas cerēt, ka viss izdevies labi.

Vasarā bēta grants uz pašvaldības ceļiem – kopā 250m³ grants uzbera uz ceļa posma Krišjāņi–Krampiņas–Runcene–Krišjāņi un Mežupe–Purviņas. Kopējās izmaksas – 8255 eiro.

Septembris ir pāreja no vasaras uz vēsāku laiku. Vai esat sagatavojušies jaunajai apkures sezonai?

– Pašlaik notiek aktīva, bet jau beigu fāzē malkas sagatavošana apkures sezonai jebšu iepirktais malkas gabalēšana. To dara kurinātājs un sabiedriskā darba veicēji. Pagasta pārziņā ir trīs daudzdzīvokļu ēkas un tautas nams. Kopā šīm ēkām nepieciešams sagatavot 500m³ malkas. Iepirkām 180m³, pārējo kokmateriālu ieguvām, veicot apauguma (koku un krūmu) noņemšanu no brīvās lauksaimniecības zemes. Vēl pašlaik pēdējo reizi šajā sezonā notiek zāles pļaušana kapsētās, ap iestādēm un daudzdzīvokļu mājām. Aizvadītās nedēļas nogalē, kad atzīmēja Pasaules talkas dienu un ikviens bija aicināts stādīt kokus, pagasta darbinieki šūpuļlaukumu papildināja ar jauniem ozolu stādīņiem un pārstādīja tos ozolus, kas negribēja augt.

Vai pagastā ir izdevies atrast mediķi, kurš rūpējas par iedzīvotāju veselību? Arī bibliotēkas vadītājas vieta nesen bija vakanta...

– Ir pārmaiņas iestāžu darbinieku sastāvā. Ar pirmo dienu uzsāk darbu cita bibliotekāre. Novēlu Daigai Zelčai veiksmi, radošumu un darba mīlestību. Joprojām nav atrasta feldšere Krišjāņu feldšerpunktam. Feldšerītei darba netrūktu, – ja ir kāds strādātgrībētājs, laipni aicināti! Mēs varam piedāvāt dzīvokli – ir brīvi 1-istabas, 2-istabu un 3-istabu dzīvokļi. Protams, tas arī ir labs atspēriens cilvēkam sākt kaut kur strādāt, ja ir pieejams dzīvojamais fonds.

Kāda ir pagasta pārvaldes vadītājas ikdiena? Cik daudz sanāk tikties ar iedzīvotājiem, uzklausīt viņu domas un priekšlikumus?

– Pieņemšanas laiks ir pirmdienās un trešdienās no plkst. 9.00 līdz 12.00, bet, kad ir vajadzība, tad arī nāk un runā, zvana vai raksta. Es noteikti esmu atvērta komunikācijai, jo patīk, ja cilvēks pasaka tieši, kas varbūt ir jāuzlabo, ko es neesmu pamanījusi vai ir kādi ieteikumi, vai pateicība par izdarīto.

Pašlaik aktīvi komunicējam ar tiem iedzīvotājiem, kuri ir

Foto - no personīgā arhīva

runātāji un darītāji. Strādājam pie Iedzīvotāju konsultatīvās padomes komplektēšanas – katram ieteiktajam jāiesaka vēl kāds cits. Ļoti ceram, ka būs aktīvi darboties gribētāji un produktīva strādāšana.

Kādus darbus plānojat līdz ziemai?

– Esam iegādājušies materiālus jumta remontam uz visām daudzdzīvokļu mājām, lai novērstu esošās plaisas, kuras vēl nelaiž cauri, bet ir. Atliek tikai realizēt šo darbu. Jāpabeidz dažu daudzdzīvokļu māju kāpņu telpu ieeju remonts, malkas griešana, strādājam pie tiltu sakopšanas, vēl pļausim ceļmalas. Diviem transportlīdzekļiem rudenī jāiet tehniskā apskate, līdz tam tie jāšaremontē.

Ar visiem iedzīvotājiem, arī privātmājās dzīvojošiem, runāju, ka katram jāšak domāt par ūdensskaitītāju uzstādīšanu. Pēdējais termiņš šim darbam ir nākamā gada decembris, kad visiem ūdensskaitītājiem jābūt uzstādītiem. Pašvaldības dzīvokļos tos uzstādīs par pašvaldības līdzekļiem. Ja kāds nevar sagaidīt rindu, drīkst pats iegādāties, pagasta darbinieks uzstādīs, noplombēs un veiks apsekošanu. Noteikti būtu jāremontē daudzdzīvokļu māju ieejas un kāpņu telpas, jānomaina durvis.

Vai ir kāds iedzīvotāju priekšlikums, ko gribētu realizēt?

– Vēlmju un vajadzību saraksts noteikti būtu garš, bet primāri mums būtu vajadzīgs skolēnu pārvadājumu autobuss. Gribētu arī, lai pagasta centrā bērniem būtu peldvieta. Malkas novietne ir nepieciešama, lai varam kurināt ar sausu malku un šādi uzlabot energoefektivitāti. Un, protams, jo vairāk darbinieku, jo vairāk galvu un ideju, jo vairāk varēšanas izdarīt.

Ar ko piepildīti Jūsu atpūtas brīži?

– Šobrīd atjaunoju klavierspēles prasmes. Mūzikas skolā esmu absolvējusi klavierklasi. Daudzus gadus klavieres nav bijušas izmantotas, nošu grāmatas ir kā sen lasīta un mīļa literatūra. Iepriecina un relaksē grāmatu lasīšana, un man ļoti patīk pabūt vienai. Šobrīd gan tā ir ekstra, kad rodas tāda iespēja. Brīvdienās mēs ar ģimeni bieži vien kaut kur braucam – paceļojam pa Latviju, vismaz vienreiz gadā arī ārpus tās. Apmeklēju koncertus, vairāk gan Latgales vēstniecībā “Gors”. Ja man būtu daudz brīva laika, noteikti to vien darītu, kā stādītu, ravētu un laistītu puķes. Un man būtu liela, liela siltumnīca.

Pie skolas. “Skolas ēka man ir īpaši mīļa tāpēc, ka mani vecāki tajā bija skolotāji, tētis bija arī direktors. Tālākajā skolas galā, kur pēc projekta ir dzīvoklis, mēs dzīvojām. Pēc augstskolas absolvēšanas šajā skolā nostrādāju 15 gadus. Ir ļoti sāpīgi, ka bērnodārzu plāno slēgt. Ļoti gribas cerēt, ka skolas ēka neaizies postā, ka atradīsies kāds uzņēmīgs cilvēks, kurš šeit redz vietu savai uzņēmējdarbībai. Padodiet ziņu radiem, paziņām, ka šeit ir telpas, kur var realizēt savas idejas un attīstīt biznesu,” aicina Krišjāņu pagasta pārvaldes vadītāja I.Socka-Puisāne.

Foto - no personīgā arhīva

Dūņu tīrīšana. Vasarā notika darbs pie notekūdeņu attīrīšanas diķiem.

Foto - no personīgā arhīva

Lai aug! Aizvadītajā piektdienā talcinieki papildināja šūpoļu laukumu ar pieciem ozoliem un vienu kļavu.

Apņemas nodot sveicienu no Balviem

Balvu novada domes priekšsēdētājs Sergejs Maksimovs, atklājot tikšanos ar Valsts prezidentu Edgaru Rinkēviču Balvu Kultūras un atpūtas centrā, noteica, ka arī viņam būtu daudz jautājumu, piemēram, par ceļu Sita-Stompaki, par to, kad pašvaldības beidzot sakārtos savas finanšu sistēmas un laikus sāks maksāt algas, kā arī par daudz ko citu: "Mans, kā politiķa, galvenais uzdevums ir pateikt, kas būs rīt, parīt, pēc mēneša, pēc gada, un pēc tam spēt paskaidrot, kāpēc tas nav noticis. Vārds Valsts prezidentam."

"Zāle ir pilna. Es jums nevaru apsolīt ne dziedāšanu, ne citas izklaides. Selfijus varbūt vēlāk... Gribētu pateikt, ka bija ļoti silta tiešā un pārnēstā nozīmē vizīte Balvos. Laika apstākļu siltuma rekordi ir pārspēti, arī uzņemšana no paša rīta līdz jūsu aplausiem bijusi ļoti, ļoti silta, par ko saku lielu paldies. Nevaru apsolīt atbildēt uz pilnīgi visiem jautājumiem, jo jau Balvu Valsts ģimnāzijā man nācās teikt, ka būs jāiet pie satiksmes ministra, lai noskaidrotu par transportlīdzekļu tehnisko apskāšu atšķirībām Eiropā. Pirms stāšanās amatā teicu, ka man ir mērķis pēc iespējas vairāk doties ārpus Rīgas, ārpus Jūrmalas. Saprast to, kas ir katrā pilsētā, katrā novadā, bieži vien arī katrā pagastā. Nekad neesmu teicis, ka visas problēmas tūlīt tiks atrisinātas. Es nevarēju izdarīt darbus valdības vai Saeimas vietā, bet tas, ko es varu izdarīt, ir maksimāli skubināt un mudināt kaut kādas lietas risināt. Jāatzīst, ka divi mēneši ir pamainījuši manu viedokli. Izglītības un veselības jomā gaidu saprātīgas un samērīgas izmaiņas nevis vienkārši excel tabulās, neiedziļinoties novadu problemātikā," savā uzrunā atzina prezidents. Tāpat E.Rinkēvičs, runājot par pierobežas skolām, neslēpa, ka pusdienās novadu pārstāvjiem un uzņēmējiem teicis, ka cer, ka izglītības ministres solītais tiks izpildīts. "Ja 'nē', tad iešu pikētēt pie valdības un Saeimas ēkas, uzstājot uz to: kas ir teikts, tas ir jādara."

Jāsecina, ka prezidentam uzdoto jautājumu TOP trijniekā ierindojās pensijas, elektroenerģijas tarifi un izglītības joma.

"Mana pensija ir 390 eiro. Vai ar to var izdzīvot?"

– Atbilde būs vienkārša: "Ļoti grūti." Pensijas indeksācija, kā parasti, paredzēta reizi gadā, un tā tiks veikta. Zālē ir Saeimas deputāte, tāpēc būšu uzmanīgs. Sprotiet, pērn bija skaista indeksācija tāpēc, ka noritēja vēlēšanas. Labklājības ministre teica, ka mēģinās atjaunot piemaksu par darba stāžu, bet tas vēl nav nolemts. Lūdzu, jūs šobrīd vēl neuzvert to, ka tā būs.

"Par indeksāciju. Pensionāri, kuriem ir liels darba stāžs, ir apbīzoti. Vinnētāji ir tie, kuriem ir mazāks darba stāžs..."

– Tas ir tas, ko jau teicu. Tiek skatīta iespēja piemaksas atjaunot. Jūs zināt, kāda ir dzīves dārdzība, tāpēc visi ir pelnījuši pamata indeksāciju tik, cik to vien augstu var. Bet jums ir arī taisnība, – tiem, kuri ir daudz ilgāk strādājuši, piemaksa būtu atjaunojama. Gribētu cerēt, ka šī apņēmšanās tiks pildīta.

"Pirms ķeramies klāt pie reformām, vai nebūtu normāli reformēt, sākot ar pamatiem, nevis ar jumtiem? Mums ir kaut kādas reformas, bet, piemēram, nav mācību līdzekļu. Pedagoģi ir spiesti meklēt mistiskus līdzekļus. Vakar bija vecāku padomes sapulce Balvu sākumskolā. Matī slējās stāvus dzirdot, kā vecāki cīnās par saviem bērniem, kuri mācās pēc īpašām programmām. Kā strādāt ar bērniem ar īpašām vajadzībām?"

– Pakāpjoties soli atpakaļ, būtu ļoti skaisti, ja tādās sarežģītās jomās ministri nostrādātu pilnu ciklu.

"Atvainojos, bet jūs esat Valsts prezidents..."

– Es pabeigšu...

"Nē, tā iemesla dēļ, ka man tik ļoti gribētos redzēt no visiem Valsts prezidentiem vienu, kaut vienu, kurš teiks savu vārdu. Sprotu, ka Jūs mēs neievēlam. Jūs ievēl tie tur, bet Jums ir jāaizstāv mūsu intereses, nevis jāpakļaujas bezjēdzīgām, bezsakarīgām reformām. Nu izdriet, lūdzu, kaut ko!"

– Atgriežoties pie jautājuma, tā ir problēma, ka mums bieži vien nomainās reformētāji, viens aiziet, atnāk otrs un sāk visu no gala. Jā, taisnība, ka ir muļķīgi sākt kaut ko darīt, ja, piemēram, "Skola 2030" nevar nodrošināt ar pilnu materiālu klāstu. Ir svēts solījums, ka tas tiks izdarīts. Ir lietas, kuras notiek samērā nepraktiski. To, kā bieži vien jūs domājat, ka prezidents var pateikt vienu vārdu, un izglītības ministrs, Ministru kabinets

vai Saeima nostāsies miera stājā un dosies visu darīt, ar vienu reizi nepietiek. Bez jūsu atbalsta neviens Valsts prezidents nepalīdzēs vienkārša iemesla dēļ, jo cilvēki ir ļoti sadalījušies. Vieni uztraucas par izglītību, citi – par veselību, bet vēl citi – vēl par kaut ko, turklāt savstarpēji viens otru neatbalstot. Katrs uzskata, ka viņa problēma ir pati, pati svarīgākā, un, kas notiek ar policistiem, ugunsdzēsējiem, maz interesē. Brīdī, kad redzu, kāda ir milzīga atšķirība starp karavīru un policistu, robežsargu algām, nav šaubu, ka arī šādi jautājumi ir jārisina. Tāpat ir ar skolotāju un mediķu problēmām. Tur arī bieži sanāk, ka vieni aiziet streikos, piketos un protestos par sevi, otri – par sevi. Jums ir taisnība, bet negaidiet Laimes lāci. Nekad nevienam mūžā neesmu solījis, ka visas problēmas atrisināšu.

"Sāpīga tēma ir elektrības patēriņš, rēķini. Tuvojas ziema, cilvēki ir izmisumā. Kādas konkrētas rīcības sekos tālāk?"

– Tas ir jautājums Ministru kabinetam. Ir trīs lietas, par kurām gaidu strauju un aktīvu rīcību. Tie ir kredīti, elektroenerģijas tarifi un regulatora precīzākas atbildības noteikšana.

"Nemot vērā pieredzi 25 gadu laikā uzņēmējdarbībā, jāsecina, ka elektrības tarifi ir traka lieta... Visu apēd elektrība... Šobrīd šie skaitļi ir nenormāli... Varētu iztikt bez šiem kabinetinījiem un padomītēm. Tas, cienijamais prezident, noteikti neizdosies, bet ceram uz Jūsu atbalstu. Mēs gribam normāli dzīvot, strādāt uzņēmējdarbībā un neatdot savu pelņu, ko cepam, vārām, turklāt šīs cenas nav tādas kā Rīgā un Pierīgā. Paties prieks, ka Jūs esat ievēlēts. Priecājos par to, ka Jūs vienkāršai uzņēmējai Aglonā paspiedāt roku un novēlējāt daudz ko labu."

– Patiesi neredzu jēgu kantoriem, kas apstāmpalē tikai to, ko iesniedz valsts uzņēmumi. Savulaik tika solīts, ka tarifi celsies par 30%, bet, saņemot rēķinus, tie ir 100, 200 un 300 procenti. Es tiešām arī turpmāk ļoti cieši strādāšu, lai sabiedrisko pakalpojumu regulatora pienākums būtu ne tikai ņemt vērā valsts uzņēmumu intereses, bet arī ņemt vērā to, kāds ir samērīgums pret iedzīvotājiem. Par uzņēmumiem runājot... Jūs, kā ēdināšanas uzņēmums, maksājat vairāk. Esmu runājis ar daudziem ražotājiem, kuri saka, ka beidzot ir taisnība, jo maksā mazāk un viņiem ir iespēja attīstīt savu ražošanu.

"Plānots slēgt vidusskolas nepietiekamā skolēnu skaita dēļ. Mazajām vidusskolām nav iespējams savākt 60 skolēnus. Tika runāts, ka pierobežas skolu kritērijs būs 30 audzēkņi, bet nekas līdz galam nav nolemts. Es, kā vidusskolas skolniece, vēlos dzirdēt, vai šajā jautājumā kaut kas tiks izskatīts?"

– Jūsu novada vadītājs teica, ka ar izglītības ministri esot tirgojies par 30, 40 un 60 audzēkņu skaitu. Jau teicu, ka lielā mērā sapratne par pierobežu ir. Diskusija starp novadiem un ministriem vēl turpināsies. Kad tikšos ar ministri, noteikti nodošu sveicienu no Balviem.

"Vēlētos pieskarties banku jautājumam. Daudziem mūsu bērniem ir kredīti..."

– Divreiz esmu ticis ar Latvijas Bankas prezidentu, ar finanšu ministru, ar visām partijām. Visi ir solījuši izdarīt divas lietas. Viena, tur gan var pastrīdēties, kas efektīvāk, uzlikt nodokli līdzīgi kā Lietuvā vai Igaunijā. Tāpat tiek meklēts risinājums, kā uzlikt procentu automātiskai ierobežošanai pat tad, ja līgums sen ir noslēgts. Tas ir jādara ātri. Bankas nav izdarījušas pilnīgi neko. Nelaieme ir tā, ka jūs skatāties uz kredītņēmējiem, bet ir jau arī cilvēki, kuriem ir depozīti bankās. Tas, ko esmu sapratis, ka ar vienu, diviem vai trim teikumiem intervijās vai paziņojumos nepietiek. Katru nedēļu jāturpina pilināt, pilināt un pilināt.

"Mani sauc Māra. Esmu pensionāre. Mani satrauc jautājums par jaunatnes, varbūt teiksim tā, ne tik stipri izteikto pozitīvo attieksmi pret savu valsti..."

– Negribētu piekrist. Šodien biju Balvu Valsts ģimnāzijā.

"Balvi ir īpaša pilsēta..."

– Nav šaubu par to. Skolā mēs patiesi daudz runājam. Mums ir ļoti brīnišķīgi motivēti skolēni, vai tie ir Balvos, vai Krāslavā, Rīgā vai Liepājā. Esmu runājis ar daudziem studentiem ārvalstīs, kuri saka, ka brauks atpakaļ. Viņi Latviju redz ne tikai kā milzīgu iespēju, bet arī kā savu atbildību par tās nākotni. Nevajag domāt, ka jaunieši nav isti riktīgi. Viņi domā savādāk, viņi ir daudz motivētāki.

"Piekrītu, ka ir bezgala daudz motivētu skolēnu. Bet nav skolotāju, kuri māca latviešu valodu..."

– Tā ir mūsu pašu 30 gadu politika, par ko jaunieši nav vainīgi.

"Esmu pirmspensijas vecumā, darba nav. Par mums neviens nerunā..."

– Jocīgi, visur dzirdu, ka trūkst darba, turklāt Latgalē, kur bezdarbs ir ievērojami augstāks. Es skatos pašvaldības virzienā...

"Esmu pensionārs, ilggadējs sporta un militārais skolotājs. Balvos no 1957.gada. Lai jaunā valdība ceļ labklājības līmeni mazāk nodrošinātajai Latvijas tautas daļai. Otrkārt, lai jaunā valdība samazinā rindas pie speciālistiem. Tas ir ārprāts, ka jāgaida 4-6 mēneši. Pensionāram laikam jādodas uz citu vietu. Treškārt, neaizmirstiet pensionārus, lai indeksācija ir atbilstoša dzīves dārdzībai."

– Labklājības līmenis celsies tikai tad, kad būs ražotāji un uzņēmēji. Par rindām veselības sistēmā zinu, turklāt tas ir arī mediķu trūkums. Par pensionāriem bija trīs jautājumi un viens novēlējums. Es tos sadzirdēju.

"Viktorija Puka, Balvu novada Sociālās pārvaldes vadītāja. Vēlreiz gribu atgādināt un lūgt par finansējumu, ko vajadzētu paredzēt pēc 2024.gada 1.janvāra, lai turpinātos daudzfunkcionālo sociālo pakalpojumu centru darbs, neuzliekot slogu uz pašvaldībām. Otrs jautājums ir par mērķdotācijām sociālajiem darbiniekiem, jo to saņemam vienu gadu četru gadu periodā – pirmsvēlēšanu gadā..."

– Patiešām biju daudzfunkcionālo sociālo pakalpojumu centrā. Gribu teikt, ka darbinieki tur dara gan fantastisku, gan ļoti sarežģītu darbu. Par mērķdotācijām zinu, jo bija tikšanās ar vairākām invalīdu organizācijām. Tas tiešām ir jautājums 2024.gada budžeta kontekstā. Kopīgiem spēkiem līdzfinansējums ir jāsaņem. Par dotāciju stāstu, – vienīgā izeja ir biežāk rīkot vēlēšanas, kaut gan, vai tas būs pats efektīvākais valsts pārvaldes veids? Labāk nevaļ.

"Mani sauc Oļegs. Internetā daudz runā par Covid tēmu. Kādi aizliegumi gaidāmi?"

– Šobrīd nevienā līmenī neesmu ne dzirdējis kādu ekspertu, ne pats runājis ar kādu no speciālistiem, kurš teiktu, ka mēs pat attālināti atgrieztos pie jebkāda veida tādiem ierobežojumiem vai stingrām prasībām un politikām, kas bija 2020. un 2021.gadā. Nav runa par veikalu un skolu slēgšanu. Lai arī saslimušo skaits sāk pieaugt, vismaz šobrīd nedomāju, ka mēs atgrieztos pie šādiem lēmumiem. Šobrīd par atļaišanām no darba netiek ne runāts, ne spriests. Varbūt kaut kādā brīdī, kad būs vīrusu sezona, slimnicās var atgriezties pie maskām.

"Jānis. Vai šodienas brauciens apstiprina domu, ka Latvija nevar pastāvēt, ja nepastāv lauki?"

– Mums patiesi brīžiem ir kaut kas līdz galam saprotams. Balvi tiešām ir ļoti sakopta, skaista pilsēta. Novads? Jā, ir neasfaltēti ceļi. Līdzīga situācija ir daudz kur citur. Jā, Latvijas lauki ir absolūti Latvijas pamats. Pērn apstājās aizbraucēju likne un nedaudz palielinājās atbraucēju likne. Kas viņus interesē? Dzīvoklis–mājoklis, bērnu dārz–skola.

"Patriotisms nerodas tikai vēstures mācību stundās. Tas rodas no mazām, no lielām un pavisam lielām uzvarām un ekonomiskām stabilitātēm. Mums ir divi izcili motivatori–treneri. Viens bija hokejā, otrs – basketbolā. Visi aplaudēja, brauca uz Rīgu. Sakiet, vai pēc 9 mēnešiem tauta pulcēsies pie Brīvības pieminekļa, lai suminātu jauno – trešo – treneri, kas varētu būt Evika Siliņa, vai arī neapmierināti pulcēsies pie prezidenta pils?"

– Jūs varat būt arī pie abām vietām. Mēs, kā sabiedrība, esam ļoti dažādi. Bieži dzirdu cilvēku teikto, ka vajag būt tik spožiem, saliedētiem kā hokeja un basketbola komandas. Atgādināšu divas lietas. Cik gadus vajadzēja mūsu hokejistiem, lai izcīnītu bronzu? Cik daudz bija mēģinājumu, cik daudz bija vilšanās? Cik daudz nomainījās spēlētāji, cik daudz nomainījās treneri, lai atgrieztos basketbolisti? Vai tas viss radās no nekā? Mēs spēlētājus politikā mainām reizi četros gados, turklāt no valdības bieži vien gaidām pretrunīgas lietas. Esmu liels optimists – 7-8 gadu laikā vajadzētu sasniegt Eiropas vidējo līmeni. Daudzi ekonomikas eksperti teiks, ka tas nav iespējams. Tomēr, ja ejam uz vienu mērķi, arī 90+ procentus visi jutisim. Sportisti uzvaras neguva 9 mēnešu laikā. Negribu nevienu mānīt. Nebūs pēc 9 mēnešiem visticamāk tāda rezultāta, lai jūs visi kāptu autobusos un dotos vai nu pie pils, vai nu pie pieminekļa. Es nezinu, kur katrs būs pēc 9 mēnešiem.

"Šķiet, ka mēs savā valstī vairs necienām klasiskas vērtības. Par to liecina tas, ka visu laiku nepieciešamas reformas. Kādēļ klasiskā izglītība vairs nav vērtība? Kādēļ tā ir?"

– Kad pēdējoreiz lasījāt grāmatu? Man nebūs pareizas atbildes...

Īsumā

Tomātu un garšaugu izstāde

Septembra sākumā Bērzpils pamatskolā 1.-9.klašu skolēni un darbinieki priecājās par pašu veidoto tomātu un garšaugu izstādi. Vienkopus varēja apskatīt 40 šķirņu tomātus un vairāk nekā 20 dažādus garšaugus, piemēram, dilles, baziliku, mārrutkus, ķiplokus, sīpolus, selerijas. "Pat nebiju domājusi, ka būs tik liela atsauce un daudz tomātu un garšaugu. Tomāti bija dažādu krāsu – sarkani, dzeltenī, oranži u.c. Cits atnesa vienas šķirnes tomātu, cits – piecu šķirņu, bija arī tomāti, kuriem bērni nezināja šķirnes nosaukumu, tos likām uz atsevišķa galda. Bioloģijas stundās pētījām, kā noteikt šķirnes," stāsta skolotāja Irīda Maderniece. Pēc izstādes tomātus varēja ne tikai apskatīt, bet arī pagaršot.

Dzejas darbnīca Bērzpilī

13.septembrī Bērzpils ainaviski tematiskajā parkā notika Dzejas darbnīca – Bērzpils pagasta bibliotēkas un Bērzpils pamatskolas bibliotēkas kopīga aktivitāte. Darbnīcu vadīja bibliotekāres Anna Kriviša un Lolita Kokoreviča. Gatavojoties pasākumam, Bērzpils pamatskolas skolēni iepazinās ar dzejnieces Ineses Zanderes dzeju. Meklēja tajā rindas, kas viņus vairāk uzrunāja. Darbnīcas laikā norisinājās vairākas aktivitātes: 1.-3.klases skolēni meklēja alfabēta burtus, pārējie apmeklētāji meklēja izlaistos vārdus dzejoļos. Notika Ineses Zanderes dzejas lasījumi. Noslēgumā tapa Dzejas koks – pasākuma apmeklētāji uz improvizētām kļavu lapām rakstīja dzejoļos atrastās rindas.

Foto - no personīgā arhīva

Iepazīst dzeju. Dzejas darbnīcā lasīja dzejnieces I.Zanderes dzeju, atzīmējot autorei 65 gadu jubileju.

Dzejas koks. Pasākuma radošā darba rezultātā tapušais koks radīs mājvietu skolas bibliotēkā.

Tikšanās ar radiožurnālisti un grāmatu autori

"Jāprot priecāties par katru mazumiņu"

"Es neesmu rakstniece, nerakstu romānus, neizdomāju, esmu starpnieks, kā radiožurnāliste, strādājot radiofonā vairāk nekā 40 gadus, un arī tagad – caur grāmatām," aizvadītajā piektdienā Gulbenes novada bibliotēkā, tiekoties ar lasītājiem, atzina žurnāliste un grāmatu autore LIA GUĻEVSKA.

Tikšanās reizē autore pastāstīja par grāmatām un to tapšanas procesu, uzsverot, ka ļoti svarīgi, lai pēc cilvēkiem, kuri daudz darījuši kultūras, sabiedrības labā, kaut kas paliek. Teātris, kā zināms, ir gaistoša māksla, bet grāmata, piemēram, par režisoru Mihailu Kublinski dzīvos ilgi. L.Guļevska atklāja, ka viņas lielākā vēlēšanās, braucot tikties ar lasītājiem, ir pateikt ko tādu, kas klausītājiem noder turpmākajā dzīvē. Iespējams, kādam palika prātā emocionāli sirsnīgais vēstījums vai teiktais par visgarāko ceļu Visumā, kas ir no galvas līdz sirdij, citu uzrunāja dzirdētais par sirds operāciju vai lūgšanas vārdi. "Viss jau slēpjas mazumiņā. Jāprot priecāties par katru mazumiņu," uzsvera žurnāliste. Pirms tikšanās ar bibliotēkas apmeklētājiem L.Guļevska labprāt atbildēja uz dažiem jautājumiem.

Kā jūtaties laikā, kad rudens klauvē pie loga? Kur rodāt iedvesmas avotus?

–Rudens nav mans mīļākais gadalaiks. Ļoti milu sauli, iespējams, te *vainojams* mans grieķu vectēvs. Ar gadiem mēģinu ar šo nenovēršamo gadalaiku maiņu sadzīvot, jo... kā savādāk tikšu pie saviem vismīļākajiem svētkiem – Ziemassvētkiem. Jau Adventa laiks, šo svētku gaidīšana, ir kā svētki. Liktenim labpatika, ka savulaik biju pirmā, kas precīzi noskaidroja (tas bija Austrijas brauciena laikā) un pēc tam pa radio vēstīja Franča Grubera un Jozefa Mora brīnišķās dziesmas "Klusa nakts, svēta nakts..." patiesos rašanās apstākļus. Tas beidzot būs publicēts arī manā jaunajā grāmatā, kas iznāks uz Adventa laiku – "Sirdspuksti". Esmu bezgala laimīga, ka "Jumava" rosināja tādu veidot, pēc grāmatas par kardioloģu Romanu Lāci tas bija jo saistošāk – sirds kā garīgā vērtība, kad man bija dota laime uzrunāt un ieklausīties 25 man mīļu cilvēku sirdspukstos. Par iedvesmas avotiem? Tie ir visapkārt. Dzīvoju Jūrmalā, kas nozīmē – jūra, mans mīļais mazdēls, mana meita, kas šobrīd gan ir Īrijā, mani brāļi – Adrians un Aleksandrs, dzīvojam visi vienā vecmāmiņas gruntē, mans sunītis, grāmatas, mūzika, īpaši operas, laba filma... Ļoti iedvesmo tikšanās ar cilvēkiem, īpaši bibliotēkās, kurās koncentrējas tik milzīga enerģija.

Septembris ir Dzejas mēnesis. Kuru autoru dzejas rindas uzrunā spēcīgāk?

– Uzrunā daudz manu dzejnieku dzeja, ja jānosauk, tad – J.Poruks, F.Bārda, A.Čaks, L.Briedis, O.Vācietis, I. Ziedonis, J.Peters. Patiek Dantes "Jaunā dzīve" un Šekspīra soneti. Kāpēc? No sirds rakstīti – uzrunā sirdi.

Esat vairāku grāmatu autore. Vai grāmatu varoņu iepazīt arī no cita skatpunkta?

– Veidoju grāmatas tikai par tādiem cilvēkiem, kurus cienu un mīlu, – G.Cilinskis, karikatūrists G.Bērziņš, skaņu režisors A.Grīva, jurists G.Zemrībo, aktieris J.Kubilis, ārsts H.Grigalīnovičs, kopā ar G.Jākobsonu – "Mikrofons", ārsts R.Lācis, maizniekmeistars N.Skaugis, aktieris I.Skrastiņš, komponists R.Pauls, režisors M. Kublinskis, sarunas ar akadēmiķi A.Buiķi un reanimatologu P.Kļavu. Esmu pateicīga Liktenim, ka iznāca mana grāmata "Cilvēks veltī savu dzīvi tam, kam viņš tic", kurā apkopotas 50 intervijas, kas savulaik tika publicētas žurnālā "Mistērija". Katrs darbs ir daļa no manas un daļa no grāmatu varoņu dzīves. Pateicos Dievam, ka varu to darīt, un vēl esmu laimīga, man tas ir ļoti svarīgi, ka šīs grāmatas palīdz arī to lasītājiem. No katra grāmatas varoņa esmu ko mācījusies, uzinājusi jaunu, sapratusi, apbrīnojuši. Jau pats kontakts ar cilvēku ir neatkārtojams. Klusībā pati nebeidzu brīnīties, kā Dievs bija lēmis savest mani kopā ar tādiem cilvēkiem!

Raidījumā "Daudz laimes, jubilār!" savulaik atklājāt, ka ticat neredzamajai pasaulei, ka neredzamā pasaule ir daudz lielāka par redzamo.

Foto - A.Kirsanovs

Uzrunā klātesošos. "Ļoti patīk tikšanās ar lasītājiem. Tās mani uzlādē kā fiziski, tā garīgi. Paldies visiem laipnajiem ļaudīm, kuriem arī tas ir nepieciešams," teic vairāku grāmatu autore.

– Desmit gadus turpinājās mūsu sadarbība ar A.Buiķi un P.Kļavu Majoru kultūras nama tikšanās vakaros "Tavai dvēselei". P.Kļavas vārdi: "Sajūti savā sirdī pateicību un jūs vairoset nākamās notikumus, par kuriem atkal varēsiet sajūst pateicību", vai, kad, izstiepis roku, viņš saka: "Redzi, mana roka ir neredzamajā pasaulē. Tas, ka tu to neredzi, tas, ka es neredzu, neko nenozīmē. Mēs to redzēsim varbūt pēc gada, varbūt pēc pieciem, varbūt nākamajā dzīvē, taču tā pastāv neatkarīgi no mūsu šī brīža redzēšanas." Par iepriekšējām dzīvēm vispār būtu īpašs stāsts. Veidojot interviju ar reinkarnācijas skolotāju Māri Drešmani, esmu pabijusi savās iepriekšējās dzīvēs. Pēc tam šī pasaule un dzīve jau šķiet daudz savādāka. Tāpat kā pēc iespējas būt klāt sirds operācijā, ko veica kardioloģis R.Lācis. Un mācītāja Jura Rubeņi trīs vēlējumi pēc tam, kad apmeklēju viņa vadīto Ievadu kristīgajā meditācijā: "Atceries, kas tu esi, centies būt kopā ar istājiem cilvēkiem (sev garā tuvajiem), katru dienu paveic kaut pavisam niecīgu, bet Tavā egoismā nebalstītu darbiņu..." Tā ir atslēga visai dzīvei!

Žurnālists, šķiet, paliek žurnālists arī tad, kad pārtrauc aktīvās darba gaitas.

– Žurnālistes gaitas neticami veiksmīgi turpinās grāmatās. Mani interesē viss, kas cilvēku dara labāku. Diemžēl šobrīd pasaulē ir daudz ļaunuma, notikumiem Ukrainā sekoju ik dienu. Latvijā mani uztrauc stāvoklis izglītībā – sevišķi skolu divainās programmas, medicīnā, kas īstenībā ir primārā nozare. Vai var būt kas svarīgāks? Politika ir spēle, kas kļūst ar katru dienu divaināka. Par jauno prezidentu esmu gandarīta. Ļoti ceru, ka viņa asais prāts kaut ko šai valstī spēš sakārtot par spīti visam. Arī teātri diemžēl vairs nav tie, ko es ar šo mākslu saprotu. Latvijas nopietnā mūzika, sports, jā – par to varam lepoties pasaules mērogā.

Ar ko Jums asociējas Latgale, kad pēdējoreiz esat cienojusies mūspusē?

– Latgale man primāri asociējas ar tēva mātes dzimteni Krāslavu, protams, ar sirsnību, ar sava novada mīlestību un patriotismu. Nesen ar Latvijas Ordeņa brālību biju Līvānos, ar "Mikrofona" aptaujas jubilejas koncertu – Rēzeknes "Gorā", šogad Daugavpils bibliotēkā, kur bija pat divas ļoti sirsnīgas tikšanās ar lasītājiem.

Lappusi sagatavoja A.Socka

Lielāki un mazāki veiksmes stāsti

Prieks acīm un spirdzinājums dūšai

Ir labi paceļot, lai redzētu, kā dzīvo ļaudis kaimiņos, kas viņiem uz sirds un prātā, kādas veiksmes un izdošanās. Pat vienas dienas brauciens rudenīgi saulainā dienā var izvērsties emocijām un iespaidiem bagāts. Par to pārliecinājās grupa Gulbenes un Balvu puses ekskursantu, dodoties pa Vidzemes ceļiem un apmeklējot skaistas pilsētas.

Kas gan būtu brauciens bez piedzīvojumiem? Pie mini ciema svaigi ierīkotajā stāvlaukumā ekskursantu lielais *buss* pēkšņi iesēdās. Vairs ne uz priekšu, ne atpakaļ. Taču doties kājām uz mājām gan nenācās. Zvans draugam, un spēcīgs glābējs ļaudīga traktora izskatā bija klāt. Ekskursanti atkal varēja turpināt ceļu.

Tikšanās ar Firsta madāmu. Firsta madāma ciemiņus sagaidīja vietā, kur aizsākusies Smiltene, izvadājot pa Smiltenes kādreiz bijušās muižas ēku teritoriju un uzburot pagātnes dzīvesstāstus. Muižai bijuši dažādi baroni un pārvaldītāji gan pēc rakstura, gan saviem darbiem un attieksmes pret apkaimes ļaudīm. Kāds bez vārda runas paņēmis to, kas viņam iepaticies, cits dzīvojis ar moto: "Dievs, piedod manus grēkus un vairo spēkus jauniem grēkiem!" Bet, kad sākušies firsta Paula Līvena valdīšanas gadi, Smiltene attīstījies ļoti strauji. Kalnamuižā ir saglabājušās vairākas senās muižas ēkas – pārvaldnieka māja, mednieka māja, stallis, siera namiņš. Līdz pat šai dienai te saimnieko Smiltenes tehnikums, kur izglītojas jaunieši no visas Latvijas. Pārvaldnieka mājā, iespējams, joprojām var staigāt pa senās muižas grīdas dēļiem, kas atsegušies pēc piecām linoleju kārtām, un kurus kādreiz minis firsts Līvens vai arī muižas vagars, kas bijis ļoti cilvēcis.

Pie Tepera ezera Smiltēnē. Tepera ezera gleznainā apkārtnē ir iecienīta smiltēniešu un pilsētas viesu atpūtas vieta. Šeit var aplūkot Tepera ezera promenādi, dambi ar ūdenskritumu, peldošo strūklaku un jauki pavadīt brīvo laiku. Uzstādīta arī vēderaina kannā, no kuras padzerties.

Miniciemā. Santa ekskursantus iepazīstināja ar savu čaklu roku veidojumiem – mazām pilīm un muižām, kas patiesībā ir īstens reālo ēku atveidojums, tikai mērogā 1:25. Tas nozīmē, ka metram dabā mazajos namiņos atbilst 4 centimetri. Visas ēkas veido no parastajiem celtniecības materiāliem, smalkumiem izmanto D3 printēšanu. Ēkas stāv ārā visu gadu. Process sākas ar ēku apsekošanu dabā, uzmērīšanu, pēc tam uzzīmē datorā, samazina pēc mēroga, un var sākties būvniecība. Alūksnes pili Santa būvējusi 9 mēnešus. Veiksmīgi darbs noritējis tieši Covid laikā.

Iedvesmas dārza saimniece. Laura savā īpašumā Sējas pagastā saimnieko tikai otro gadu, bet plašā teritorija jau pārvērtusies ziedu upēs un krāšņumaugu kolekcijās. Mantojumā no iepriekšējā saimnieka dārzā saglabājušās milzīgas kolonas un vāzes, ko viņš atvedis no Filipīnām un ko Laura pratusi izmantot kā papildinājumu augiem. Labiekārtošana turpinās, jo saimniecei netrūkst ideju iekārtot reljefa teritoriju ar milzīgajiem ozoliem un ainavisko vidi. Lielo darbu pamatā veic ģimenes spēkiem, kurā ir trīs bērni. Idejas atbalsta arī stādaudzētavas un projektu finansējums. Lauras rokām patlaban top akmeņdārza mandala, izmantojot dažādu krāsu un faktūru dabiskos materiālus. Ziedošo hortenziju plašumā ierīkoti pievilcīgi fotorāmji, kur apmeklētājiem skaisti nofotografēties. Starp krāšņajām hortenzijām *ganās* arī divi lieli, balti vienradži.

No dārza līdz dzērienam. Sidra darītava "Abuls" ir neliela ražotne, kur gados jauni saimnieki ražo sidru. To viņi gatavo no vietējām tradicionālām Ziemeļvidzemes ābolu šķirnēm, no kurām iegūst bagātīgu sulu ar lielu cukura daudzumu. Viņu sidra stāsts sācies 2000. gadā, ceļojot pa Basku zemi. Turpmākajos gados meklētas dažādas vietējo ābolu – mežābolu – šķirnes, kā arī izmantotas dažādas pasaulē izplatītas sidra pagatavošanas tehnikas. "Abuls" piedāvā apskatīt sidra pagrabu, izziņāt sidra darīšanas procesu un, protams, arī degustēt uz doto brīdi pieejamos dzērienus, kā arī iegādāties pieejamo produkciju uz vietas.

Vecākais modelis. Trikātas baznīcas modelim ir jau 10 gadi (foto), bet pats jaunākais ēkas modelis ir Stāmerienes pils. Oktobra sākumā būs pabeigta Grundzāles muiža, kurai reālajā dzīvē palikuši tikai sienu fragmenti. Trikātas baznīcā 1966.gadā uzņēma filmu "Purva bridējs".

M.Sprudzānes teksts un foto

Atvērto durvju diena jauniešu centrā

Aicina domāt ārpus rāmjiem

13.septembrī Balvu novada Bērnu un jauniešu centra (BNBJC) kolektīvs aicināja novada jaunās paaudzes pārstāvjus un viņu vecākus uz Atvērto durvju dienu "Domā ārpus rāmjiem", lai iepazīstinātu ar interešu izglītības pulciņu piedāvātajām iespējām un vienkārtīgi labi pavadītu silto un saulaino rudens pēcpusdienu.

BNBJC vadītāja Agnese Puļča atklāja, ka šajā mācību gadā piedāvāto interešu izglītības pulciņu klāstā lielas izmaiņas nav gaidāmas. Skolēni varēs pievienoties mūsdienu deju grupām "Di-Dancers Crew" (Dita Nīpere) un studijas "Di-Dancers" deju grupai "Di-Teens" (Kintija Pušpura), kā arī piedalīties dejas un kustību terapijas nodarbībās kopā ar Līgu Morozu-Ušacku, darboties Ineses Hmaras rokdarbu pulciņā un fotonpulciņā, ko vadīs Agnese Puļča. Savukārt kopā ar Intu Ozolu bērni un jaunieši pulciņā "Veselā miesā vesels gars" apgūs veselīgas dzīves pamatprincipus, bet skaistumkopšanas pulciņā mācīsies kopt savu ārieni. Bērniem būs iespēja piedalīties Mākslas darbnīcā, kā arī pulciņā "Grafiskais zīmējums ikdienā", ko vadīs Līga Bule. Noderīgas dzīves prasmes jaunā paaudzē apgūs Lienas Karoles pulciņā "Dzīves prasmju ABC". Pulciņu "Kultūras kambaris", kā ierasts, vadīs Gunita Mincāne, bet balsis padarīt vēl skanīgākas palīdzēs Iluta Tihomirova. Šinī mācību gadā BNBJC kolektīvam pievienosies arī Linda Tokareva-Kušnere, kura vadīs vingrošanas nodarbības jauniešiem vecumā no 12 līdz 18 gadiem. Taču viens no būtiskākajiem jaunumiem šogad ir divu Eiropas brīvprātīgo jauniešu no Vācijas – Ērika un Šarlotes – iesaistīšanās jauniešu centra darbā. Pirmdienās un piektdienās viņus varēs sastapt Balvos, bet pārējās dienās Eiropas brīvprātīgie darbosies novada pagastos un Viļakā. Jauniešu centra darbinieku kolektīvam pievienosies arī jauna interešu izglītības speciāliste Aiga Keisele, kura aizstāj Ditu Nīperi.

Darbu turpinās arī BNBJC apakšvienības. Viļakas Jauniešu mājā jaunatnes lietu speciāliste Žaklīna Orlovska piedāvās divus pulciņus "Medijpratība" un "Runātāja ceļvedis uz panākumiem – publiskā runa". Lai gan interešu izglītības pulciņu darbība nav paredzēta Rugāju jauniešu iniciatīvu centrā, ko vadīs jaunatnes darbiniece Līga Kravale, un jaunatnes darbinieces Sendijas Zarembas vadītajā Medņevas Jauniešu mājā, jautri un saturīgi pavadīt brīvo laiku, iesaistoties projektā un citās aktivitātēs, varēs arī tur. Turpināsies vairāku projektu realizācija, kas tapuši sadarbībā ar citu pilsētu jaunatnes jomas speciālistiem. Viens no jaunumiem, kam BNBJC kolektīvam nāksies pielāgoties šoruden, būs telpu dalīšana ar Balvu Mākslas skolu, kuras ēkā šobrīd notiek renovācija.

Iespējams, būs nākamais Kasparovs. 8-gadīgais Sandis aizrāvējis ar prāta spēlēm. Viņš ne tikai apguvis dambreti, bet arī patstāvīgi mācās spēlēt šahu. Šobrīd skolā Sandis apmeklē dambretes pulciņu, bet nākotnē labprāt kļūtu par šaha lielmeistaru. Līdz šim viņš darbojās BNBJC rokdarbu pulciņā. Sanda mamma Agnese pastāstīja, ka dēlam patīk jauniešu centrā, tādēļ arī šogad nolemts iesaistīties kādā no pulciņiem.

Izmanto radošo domāšanu. Iespēju izdekorēt fotorāmīti, piešķirot tam otru dzīvi, izmantoja sešgadīgā Enija (no kreisās) un viņas draudzene Roberta. Enijas mamma leva pastāstīja, ka meita ir ne tikai muzikāla, jo dzied Ilutas Tihomirovas kolektīvā "Notiņas", bet arī sportiska, jo nodarbojas ar karatē. "Gribam pamēģināt arī dejas," apgalvoja Iluta.

Jautri pavada laiku. Atvērto durvju dienā BNBJC kolektīvs bija sarūpējis ne tikai piepūšamās atrakcijas un dažādas lielformāta spēles, bet iesaistīja apmeklētājus arī vairākās radošajās darbnīcās. Bērni ar prieku piedalījās arī dārgumu meklēšanā Lāča dārzā, pārbaudot atjautību un loģisko domāšanu, bet, lai atjaunotu patērēto enerģiju, vēlāk cienājās ar tēju un cepumiem.

Domā ārpus rāmjiem. Ar jaunu sparā uzsākt sezonu gatavas interešu pulciņu vadītājas, kuras, rosinot domāt ārpus rāmjiem, pirmo sezonas dienu iemūžināja tēmai atbilstošā fotostūrītī.

Piedāvā Vācijā populāru spēli. Šarlote un Ēriks, kuri Balvos aizvadījuši vien piecas dienas, apgalvoja, ka viņiem šeit viss patīk: "Kolēģi ir forši, šeit ir daudz bērnu. Pilsēta arī ir jauka. Mums šeit ir viss nepieciešamais." Abi jaunieši nāk no nelieliem ciemiem Vācijā, tādēļ Balvos jūtas kā mājās. Atvērto durvju dienā jaunieši piedāvāja spēlēt Vācijā populāru spēli, kuras laikā, metot ar bumbiņu, jānotriec bundžu piramīda, veiksmes gadījumā balvā saņemot konfekti.

Paskaidro iespējas. Jaunā interešu izglītības darba speciāliste Aiga Keisele (otrā no labās), kura iepriekš strādāja neformālās izglītības centrā "Azote", ar prieku izskaidroja divām Gabrielām (no kreisās), kādas ir viņu iespējas iesaistīties studijas "Di-Dancers" deju grupās. Savukārt jauniņas atklāja, ka abas savulaik dejušas tautiskās dejas, bet šobrīd gribētu apgūt kaut ko jaunu, piemēram, *hip-hopu*.

Der zināt

Aiziet vasara ar negaisiem un pērkondārdiem

Ziedot asterēm un gladiolām, aiziet vasara, kas šogad iedzīvotājiem sagādāja ne mazums pārsteigumu. Arī mūsu miļajā zemītē, par kuru esam pieraduši teikt, ka mūs neskar dabas katastrofas, tāpēc varam dzīvot mierīgi. Šogad negaiss daudzviet lauza un izgāza ar saknēm kokus, norāva jumtus mājām un saimniecības ēkām, lielgraudu krusa izsita logus mājām un mašīnām. Un atkal jāteic, ka novada iedzīvotājiem paveicās. Tomēr negaisa seku likvidēšana dažviet vēl turpinās.

Zibens iesper lopu novietnē. Medņevas pagastā pērkona negaisa laikā zibens šovasar iespēra lopu novietnē, kur nodega viens ēkas stūris. Saimniecības īpašnieks Andris, kurš nodarbojas gan ar lopkopību, gan zemkopību, pastāstīja, ka tanī dienā nav bijis mājās: "Ugunsgrēku pamanīja mana krustmeita, kura dzīvo kaimiņos. Viņa uzreiz zvanija man un deva ziņu. Sapratu, ka *sūdi* briesīti. Tika izsaukti ugunsdzēsēji. Lopu novietne ir 350 kvadrātmetrus liela. Vienā pusē atrodas lopu novietne, kur tie lielākoties uzturas ziemā, kad sals, bet otrā pusē – noliktava. Protams, zibens iespēra noliktavā, lopi tanī laikā bija ganībās. Šogad negaisa laikā arī elektriskais lopu gans *aizgāja bojā*. "Andris stāsta, ka Medņevas pagastā zibens bieži vien iesper kādā kokā. Pērn pie ezera bērzos iespēra. Vietējie spriež: a varbūt ezers pievelk zibeni?! Pirms trīsdesmit gadiem Medņevas pagastā tālākiem Andra kaimiņiem negaisa laikā nodegusi māja. Viņi skatījušies seriālu "Prosto Marija" jeb "Vienkārši Marija" un nav gribējuši to izslēgt, pirms seriāls nav beidzies. Tagad cilvēkiem ir mācība, – pērkona laikā elektroierices jāizslēdz!

Sagatavo malku. Vasaras negaiss ieklupis arī Stompaku purvā, kur izgāzti koki. Tie nolauzti un salauzīti pie Velna tilta, kur "Vaduguns" aprunājās ar diviem vīriem, kuri pastāstīja, ka nolauztos kokus sagarina un sagatavo malku, ko izmantos partizānu mītnēs ugunsкура vajadzībām. Viņi zināja teikt, ka Susāju pagasta teritorijā pie Jaškovas kapiem arī zibens sašķēlis koku šķembās.

Apņēmības pilni vākt parakstus. Baltinavā negaisā koki bija nogāzti gan Viļakas, gan Tilžas ielā. Dažs no tiem tikai nieka desmit centimetrus no mājas stūra. Tas liek domāt par priekšdienām, kad atkal var uznākt jauni negaisi. Baltinavas pagasta pārvaldes vadītāja Sarmīte Tabore apliecināja, ka negaisu laikā iedzīvotāju īpašums netika bojāts. Taču tas liek domāt, kas būs turpmāk. Iedzīvotājiem rūpes sagādā Tilžas iela, kas ir vēsturiskā aleja ar veciem kokiem. Iedzīvotāji ir griezušies ar iniciatīvu vecos kokus nogriezt un iestādīt jaunus. Valsts ceļa teritorijā nogāztos kokus novāca ugunsdzēsēji glābēji, bet pārējos – pagasta pārvaldes saimniecības daļas strādnieki.

Nolauzti kā sērkociņi. Kopš augusta beigām, kad plosījās pēdējais negaiss, nebija sanācis braukt uz Baltinavas pusi. Atklājās, ka Bērzkalnes pagastā, mežā, koki stāvus pārlauzti kā skalīni. Turklāt pašā ceļa malā. Šajās dienās nopostītajā mežaudzē jau strādāja meža tehnika, novācot bojātos kokus. Kā pastāstīja Bērzkalnes pagasta pārvaldes vadītāja Skaidrite Saleniece, vēja nopostītais mežs pieder valstij. Mežā vēl daži koki ir izgāzti ar saknēm. Iedzīvotāji vētrā nav cietuši, izņemot vienu saimniecību, kur ēkai bojāts jumts. Saimnieks griezies pēc palīdzības sociālajā dienestā.

Cietis viens pats koks. Braucot uz Baltinavu, kur ceļa labajā pusē vējš salauzis vairākus desmitus koku, ceļa kreisajā pusē salauzts tikai viens koks. Interesanti!

Pilsētas pārvaldes ideja

Bērnu drošībai

Uz ietvēm pie gājēju pārejām Balvos parādījušies uzraksti ar sarkaniem burtiem 'UZMANIES'. "Kāpēc un kas ir to autors?" jautā cilvēki.

Balvu pilsētas pārvaldes vadītāja MARUTA CASTROVA paskaidroja, ka tā ir pilsētas pārvaldes ideja: "Ir sācies skolas laiks, bērni, braucot no skolas vai uz skolu ar velosipēdiem, neapstājas pie gājēju pārejas, bet brauc droši pāri, tāpēc nolēmām viņus šādā veidā brīdināt. Ideja ir laba. Tas piesaista uzmanību. Daudzās ārvalstu pilsētās pat uz gājēju pārejām ir uzraksti: "Uzmanies!

Paskaties pa labi! Paskaties pa kreisi!" Tagad sācies jaunais mācību gads, bērni sākuši iet skolā, sākuši apmeklēt bērnudārzu, tādēļ šos brīdinošos uzrakstus ar sarkaniem burtiem uzkrāsosim Balvos pie gājēju pārejām uz skolām un bērnudārziem. Tā kā krāsa palika pāri, uzrakstus uzkrāsosim arī pie gājēju pārejām centrā. Cerams, ka kādu brīdi tie varbūt iedarbosies. Tas viss darīts mūsu bērnu un mūsu pašu drošībai. Cerams, ka, saskaņojot to ar attiecīgajām iestādēm, iesim tālāk – uzkrāsosim uzrakstus arī līdzās gājēju pārejām, bet tas droši vien būs nākamgad." Lappusi sagatavoja I.Zinkovska

Sveic bijušo skolotāju

Viņiem nevajag daudz – vien atcerēties

Foto - no personīgā arhīva

Pedagoga mūžs nav viegls, bet arī priecīgiem brīžiem pildīts. Īpašs gandarījums rodas brīžos, kad bijušie audzēkņi apciemo vēl ilgi pēc skolas gaitu beigām. Daudz šādu skolēnu ir kādreizējai Balvu sākumskolas skolotājai Antoņinai Circenei, kura šobrīd mūža nogali vada pensionātā "Balvi". Bijusi pedagoge priecājas par katru telefona zvanu un ciemiņu apmeklējumu. Apbrīnojami, ka 95 gadu vecumā viņa atpazīst gandrīz visus savus audzēkņus, ko mācījusi pirms vairāk nekā 50 gadiem. Iespējams, pateicoties tam, ka ik dienu *asina* prātu, risinot krustvārdu mīklas un ar laikraksta "Vaduguns" starpniecību interesējoties par novadā notiekošo.

Mācību gada sākumā savu pirmo skolotāju ar dāvanām, ziediem un miļiem vārdiem iepriecināja trīs viņas pirmās Balvu skolas audzināmās klases audzēknes – Līgita Garā (no kreisās), Irēna Tušinska un Irēna Stikane. Skolotāja A.Circene ar prieku atcerējās senās dienas, pastāstīja par savu ikdienu un pauda prieku, ka pensionātā viņu apciemo ne tikai tuvākie radi, bet arī bijušie audzēkņi.

Lasītājs vērtē

Pabalsts senioriem – dāvana vai pazemojums?

Redakcijā vērsās Balvu pagasta iedzīvotāja ar vēlmi izteikt savu viedokli par pabalstiem, ko pašvaldība piešķir senioriem nozīmīgās dzīves jubilejās.

Sievietes kaimiņienei 80 gadu jubilejā pagasta pārvaldnieks uzdāvinājis 30 eiro. Sarunā ar kaimiņieni izskanējis, ka tas ir pazemojums: "Vai tiešām esmu nopelnījusi tikai 30 eiro? Ukrainas iedzīvotājiem viss par velti, bet man, kura arī esmu kara bērns, uzdāvina 30 eiro... Man nav žēl, ka palīdz Ukrainai, bet lai neaizmirst par mūsu cilvēkiem. Ja nevar iedot vismaz 50 eiro, ar ko vienreiz uz veikalu aiziet, tad lai nedod vispār!" Balvu pagasta iedzīvotājai, kura apmeklēja redakciju, nākamajā gadā arī paliks 80 gadi. Par pabalstu, ko viņai varētu piešķirt pašvaldība, sieviete saka: "Lūdzu, ja arī nākamgad pabalsts būs tāda pat apmērā, nedodiet man tos 30 eiro! Man tas būs pazemojums. Cilvēkam, kuram darba stāžs ir 42 gadi, 30 eiro dāvanā ir apsmieklis. Atdošu ar visu aploksni atpakaļ un vēl pielikšu no sevis 30 eiro, lai tam, kurš man atvedis to dāvanu, katrā kabatā tiek pa 30 eiro. Ja žēl iedot par katru dzīves gadu vienu eiro, tas ir, 80 eiro jubilejā, tad nedodiet neko. Saprotu, ka pagasta pārvaldnieks nav vainīgs, jo par to summu deputāti lēma. Tagad nodzīvot līdz 80 gadiem ir liela Dieva dāvana."

Balvu pagasta pārvaldnieks Andris Ķerāns apstiprina, ka apmeklē seniorus nozīmīgās dzīves jubilejās, aizved ziedus un pabalstu: "Gandrīz katru mēnesi dodos pie kāda no jubilāriem. Parasti cilvēki sagaida pozitīvi, parunājas. Saprotu, ka gribas vairāk naudas. Domāju, tie varētu būt vismaz 50 eiro. Lēmums par 30 eiro bija pieņemts pirms augstās inflācijas. Ja kāds iedzīvotājs tiešām nevēlas, ka izsniedzam pabalstu dzīves jubilejā, lai paziņo par to iepriekš, nebrouksim."

*Sākums 1.lpp.

Steidz palīgā. Baltnavas pagasta pārvaldniecei Sarmītei Taborei palīgā steidza Ruta Cibule, lai izlasītu gudrības par grāmatām. "Esmu Sarmītes brilles," viņa smēja. S.Tabore neslēpa prieku, ka Baltinavā sapulcējušies lasītāji, autori un izdevniecība: "Visi šie trīs posmi viens bez otra nevar pastāvēt. Cilvēce jau no pašiem pirmsākumiem ir bijusi kopā ar grāmatu. Lai arī saka, ka sienu gleznošana ir māksla, uzskatu, ka tā ir viena no pirmajām grāmatām. No alu zīmējumiem mēs esam nonākuši līdz digitālajām grāmatām. Tomēr pamatprincips nemainās: izdevniecība, autors un lasītājs. Autoriem novēlu jaunas idejas, jaunu fantāzijas lidojumu. Izdevniecībai novēlu labus autorus, turklāt labi pelnošus. Lasītājiem novēlu, lai grāmatas, kas nonāk jūsu rokās, ir aizraujoši lasīt. Nebaidieties no biežajām grāmatām!"

Bērnu grāmatu autore. Evija Gulbe, spriežot, kā ieinteresēt bērnus vairāk lasīt, atzina, ka autoram ir jābūt ļoti godīgam: "Ja viņam patīk lasīt, patīk rakstīt, to sajūtis tikai bērni. Strādāju arī skolā, esmu bijusi latviešu valodas un literatūras skolotāja. Man ir tas gods satikt tos bērnus, kuri patiesi lasa grāmatas, tāpēc man, iespējams, radies cits priekšstats par bērnu lasīšanas paradumiem. Tiesa, nav pamata pētījumiem neticēt. Grāmatu svētki ir noteikti vajadzīgi, lai kopā varam godināt grāmatas, kas ir VĒRTĪBA."

Par milu kvēlu! Grāmatu svētkos skolēni piestiprināja zīmītes pie gudrības āboliem, kur katrs no tiem atbilda kādam žanram. Piemēram, astoņgadīgais Ralfs Ločmelis sprieda, ka grāmatas vajagot lasīt, lai kļūtu gudrs. "Savu lapiņu pielīmēju pie mīlestības žanra grāmatām," viņš atklāja.

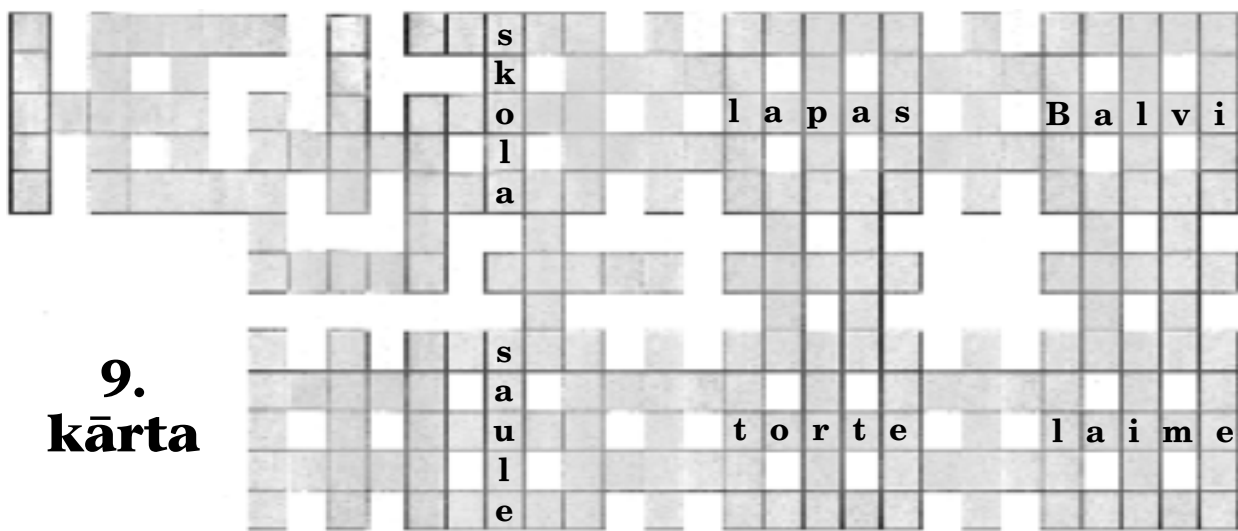
Grāmatu izdevēja. Vija Kilboka zināja teikt, ka mazdēls, kurš mācās Nīderlandē, grāmatām iztērējis 300 eiro. "Dienā lasa sešas stundas," palepojās Vija, retoriski jautājot, – kas ir lasīšana? "Tā taču ir brīvprātīga lieta – varam lasīt, varam nelasīt. Tomēr, ja bērns otrajā klasē burto, boksterē, tā ir sliktā izglītība," uzskata uzņēmēja.

Vija Laganovska. Dzejniece, rakstniece, tulkotāja un izdevēja pirmo dzejoļu krājumu "2 solji pirms Pleskavas divīzijas" izdeva 2017.gadā. Viņa to dāvāja arī baltinaviešiem.

Maģiskie vārdi

Uzdevums: visus maģiskos vārdus ierakstīt krustvārdu mīklai līdzīgā tabulā. Uzvarētāju gaida pārsteiguma balva.

9. kārtā

Aleja – Andis - asara - asina - astes - celis - diena - Edīte - eseja - garda - Inese - jāsāk - kases - kaste - kauja - klusa - kolbu - laipa - Liena - malas - malka - mapes - masts - mazas - mazāk - māsas - melis - mokas - murds - parīt - pasts - piere - pīles - prātu - proti - putra - raiba - rauda - saber - sakta - sauja - segas - sekot - sekss - senāk - sēnes - siera - sieva - sistis - sitas - slejā - slēpo - spars - stabā - stars - steks - stils - taiga - taisa - tanti - tiesa - traks - zaide - zupas

Jūsu atbildes tiek gaidītas "Vaduguns" redakcijā, Teātra ielā 8, līdz 10.oktobrim.

Maģisko vārdu mīklu atrisināja: I.Homko (Medņeva), L.Krilova, J.Pošeika, G.Amantovs (Balvi), N.Mantone (Bērkalnes pagasts, A.Mičule (Tilža).

8.kārtā veiksmē uzsmaidīja ALVĪNAI MIČULEI no Tilžas. Pēc balvas griezties redakcijā (līdzīgi ņemt personu apliecināšanu dokumentu).

Sagatavoja E.Gabranovs

Der zināt

Ieteikumi veiksmīgai apmežošanai

Lai izvairītos no neparedzētām sekām, stādot jaunus mežus, ieteicams ņemt vērā piecas lietas: izvērtēt svešzemju koku stādīšanas potenciālu un riskus; izvairīties no stādīšanas bez stādu kopšanas un to izdzīvošanas plāna; atcerēties, ka starp monokultūru stādīšanu un meža kā monokultūras uzturēšanu ir būtiska atšķirība; ja iespējams, izvairīties no stādīšanas zemē, kur ir unikāli biotopi vai augsta bioloģiskās daudzveidības vērtība, kā arī no stādīšanas zemē, kas ir būtiska ražošanai attiecīgajā reģionā.

Uzņēmuma "Arbonics" mežsaimniecības eksperts **Jānis Ruks**

Svešzemju koku stādīšanas risku izvērtēšana

Viena no izplatītākajām problēmām, kas saistīta ar lieliem stādīšanas projektiem, ir svešu koku stādīšana vidē, kurā tiek īstenots projekts. Svešzemju koki var traucējoši ietekmēt vietējās ekosistēmas līdzsvaru un radīt neparedzētas sekas, piemēram, samazināt bioloģisko daudzveidību un pasliktināt augsnes kvalitāti. Dažās pasaules daļās tiek stādīti eikalipta koki to ātrās augšanas un koksnes ražošanas potenciāla dēļ, tomēr daudz no šiem reģioniem eikalipta koki nav vietējā suga, un to ieviešana ir izraisījusi vietējo sugu izspiešanu un pat ūdens resursu izsīkšanu. Piemēram, pētījums par eikalipta plantācijām Argentīnā liecina, ka tajās ir daudz mazāk putnu sugu un zemesaugu, nekā vietējos mežos, un pat vēl mazāk, nekā citās intensīvi apsaimniekotās zemēs, piemēram, melleņu un citrusaugļu audzētavās. Lai izvairītos no šādiem riskiem, ieteicams izvērtēt vietējo koku sugu stādīšanas iespējas. Lielākajā daļā Eiropas šo jomu regulē arī tiesību akti, un mežsaimniecības likumi bieži ierobežo stādīšanu atļautās un aizliegtās koku sugas. Vietējo koku stādīšana palīdz padarīt mežu pēc iespējas pievilcīgāku dažādām citām sugām, tādējādi palielinot meža bioloģisko daudzveidību.

Stādu kopšanas un izdzīvošanas plāna izstrāde

Vēl viens izaicinājums, kas var rasties apmežošanas projektos, ir saistīts ar stādu kopšanas un izdzīvošanas plāna trūkumu. Ja nav izstrādāts atbilstošs plāns, jaunie koki var

nesaņemt nepieciešamo kopšanu un uzmanību, izraisot augstu mirstību. Dažos projektos, kuros kokus stāda bez pienācīgas augsnes sagatavošanas, tie iet bojā ūdens vai barības vielu trūkuma dēļ. Citos gadījumos koki var būt iestādīti pārāk tuvu viens citam, izraisot pārblīvēšanos un konkurenci par resursiem. Savukārt dažos koku stādīšanas projektos stādi pēc iestādīšanas ir vienkārši pamesti, kas ir radījis lielus zaudējumus, jo jaunie koki zaudē cīņā ar nezālēm un zāli vai tos vienkārši apēd aļņi. Svarīgi atcerēties, ka par stādiem ir jā rūpējas, jo īpaši pirmos trīs gadus pēc iestādīšanas. Tas ietver arī nezāļu kontroli un aizsardzību pret aļņiem un citiem zālēdājiem, kas labprāt ēd jaunus kokus.

Atšķirība starp monokultūru stādīšanu un meža kā monokultūras uzturēšanu

Daudzi ir dzirdējuši, ka monokultūru stādīšana ir sliktā. Tas ir visai pašsaprotami, jo mežs, kurā ir tikai viena suga, nav bioloģiski daudzveidīgs, un tas ir neaizsargātāks pret kaitēkļiem un ugunsgrēkiem. Taču svarīgi atcerēties, ka starp monokultūru stādīšanu un meža kā monokultūras uzturēšanu ir būtiska atšķirība. Piemēram, mēs varam izvēlēties stādīt egļu stādus, zinot, ka apkārt esošie bērzi pēc dažiem gadiem izsēs sēklas un ka mazie bērzi dabiski atjaunosies starp eglēm. Lai gan šādā gadījumā galvenokārt stādām vienu sugu, mēs tomēr veidojam jauktu mežu, veicinot arī citu sugu augšanu. Turklāt dažos mežos (piemēram, priežu mežos) koki ir viendabīgi, taču to kompensē bagātīgs apakšaudzes sugu klāsts, piemēram, mellenes. Veicināt sugu daudzveidību, gan

stādot (ja iespējams), gan pastāvīgi veicot apsaimniekošanu, var arī ar mazāka koku skaita stādīšanu, lai veicinātu dabisku papildināšanos, un izvairīšanos no citu sugu izciršanas kopšanas ciršu laikā.

Novērtējiet apmežošanai paredzēto zemi!

Ne visas zemes platības var būt meža zeme un ne visām platībām ir jābūt meža zemei. Pastāv dažādi unikāli biomi, piemēram, alvāri un ļoti daudzveidīgas daļēji dabiskas pļavas, kas ir vērtīgas pašas par sevi. To pārveidošana par meža zemēm faktiski varētu samazināt bioloģisko daudzveidību. Tāpēc pirms apmežošanas ir svarīgi rūpīgi novērtēt zemi un pārliedzināties, vai stādām tikai tajās zemēs, kuras būtu lietderīgi pārveidot par mežiem. Vislabākais veids, kā to izdarīt, ir rūpīga, ar datiem pamatota pieeja, tāpēc "Arbonics" ir izstrādājis savu iekšējo platformu, kas norāda konkrētas augstvērtīgas teritorijas, kuras nav piemērotas apmežošanai. Turpinot pilnveidojot risinājumu, mēs pastāvīgi papildinām informāciju par zemi, lai šie lēmumi būtu vēl precīzāki un dotos balstīti. Novērtējiet apmežošanai paredzēto zemi un pārbaudiet, vai tā nav iekļauta augstvērtīgu biotopu sarakstā. Nestādiet veidos, kas varētu iznīcināt esošo bioloģisko daudzveidību.

Reģionā – būtiska ražošana

Lai gan varētu būt vilinoši apmežošanai izmantot visražīgākās pieejamās lauksaimniecības zemes, jo tas nozīmē ātrāku koku augšanu un līdz ar to lielāku piesaistīto CO₂ apjomu, tomēr nevaram ignorēt faktu, ka zeme tiek lietota dažādām vajadzībām, un viena no būtiskajām ir pārtikas ražošana. Ja visu lauksaimniecības zemi pārveidosim par mežu, var rasties pārtikas samazinājums. Lai izvairītos no šādiem riskiem, jāizmanto tikai apmežošanai piemērota zeme, kā arī jāveic riska novērtējums, lai pārliedzinātos, vai nekaitējam pārtikas ražošanai. Apmežošanas plāni jāveido zemes platībā, kuras potenciāls pašlaik netiek maksimāli izmantots. Labākā zeme apmežošanai ir zemas kvalitātes vai pamestas lauksaimniecības zemes un ganības, – stādot kokus šajās teritorijās, varam izvairīties no iespējamiem konfliktiem ar pārtikas ražošanu. Papildus tam jāpiebilst, ka nedrīkst stādīt arī zemes platībās, kam ir cita vēsturiska vai kultūras vērtība, piemēram, Stounheindža pavisam noteikti nebūtu piemērota apmežošanai.

Noderīgi padomi sēņotājiem

Sēņošana – no aizraujošas izklaides līdz nopietnām traumām

Latviju pārņemis sēņošanas trakums. Bekas un baravikas, gailenes un bērzlapes gozējas grozos, šķīvjos un sociālo tīklu attēlos, bet, lai tiktu pie kārdinošajām meža veltēm, sēņotājiem reizēm jāpārvar ne mazums šķēršļu, – arī visai bīstamu. Pēc ērcu un čūsku kodumiem, kā arī traumām, kas gūtas paslidot vai pakļūpot, sēņotājam nereti vajadzīga ilgstoša ārstēšanās.

Neveikls solis var novest pie nopietnām traumām

"Sēņošana, protams, nav pati traumatiskākā izklaide, un ieguvumu noteikti ir vairāk nekā sarežģījumu – pastaiga svaigā gaisā, dabas tuvums un garda sēņu mērce vakariņās pret nelielu iespēju, ka gadsies savainoties. Tomēr, dodoties mežā, ir jāapzinās riski, sevišķi tad, ja sēņojat vienatnē. Pat ar atbilstošu apģērbu un apaviem var gadīties paslidēt vai kaut kur aizķerties, un gūtās traumas ne vienmēr ļauj paša spēkiem turpināt ceļu. Par to liecina arī vairāki desmiti atlīdzību pieteikumu par negadījumiem, kurus ik gadu saņemam no sēņošanas entuziastiem," brīdina BALTA Personu produktu vadītāja un risku parakstītāja LUDMILA ŠČEGOJEVA.

Sēņotājiem atgadījušās dažādas ķibeles. Lielākoties tās saistītas ar neveikli liktu soli, klupienu vai paslīdēšanu, kas beidzas nelāgi. Piemēram, kāds klients pakritis pār celmu un guvis liela kaula lūzumu un ceļa saišu bojājumu. Kāds cits kāpis pāri nokritušam kokam, paslīdējis un kritis uz muguras, piezemējoties uz cita koka. Pie sēņošanas traumu žanra klasikas pieder arī uz nelīdzenas virsmas vai paslīdot izmežģīti ceļi un potītes. Sēņošanas aizrautībā īpaši jāuzmanās no zemākiem, nereti kailiem zariem, kurus grūti pamanīt: vairāki klienti traumējuši acis, tajās trāpot kādam zaram. Arī šķēršļu

joslū pārvarēšana var beigties visai nepatīkami. Šķērsojot grāvjus, ir rūpīgi jāizvēlas, pie kā pieturēties – kāds sēņotājs neveiksmīgi meklējis atbalstu pie sapuvuša koka, tas lūzis, cilvēks kritis un savainojis pleca saites. Bet vēl kāds cits gribējis šķērsot grāvi, tajā ielecot, taču tas noticis tik neveiksmīgi, ka konstatēts mugurkaula lūzums un bijusi nepieciešama operācija.

Jābūt piesardzīgiem ar meža iemītniekiem!

"Dodoties mežā, jāreķinās, ka mežs ir mājās virknei dzīvu radību. Sēņotāji nereti brien diezgan brikšņainās vietās, tāpēc noteikti jāpadomā par piemērotu apģērbu, lai ērces nevarētu viegli piekļūt ādai. Ērces kodums var izraisīt saslīmšanos, kas prasa ilgstošu ārstēšanos. Ja pret ērcu encefalītu ir iespējams vakcinēties, tad pret Laimas slimību vakcīnas nav, tāpēc šādos gadījumos apdrošināšana var būt liels finansiāls atspajds," stāsta Ludmila Ščegojeva.

Sēņotāji vērsas pie apdrošinātāja ne tikai ar atlīdzību pieteikumiem par ērcu kodumu izraisītām slimībām, bet arī par čūsku un lapseņu kodumiem. Piemēram, kāds cilvēks sēņojot sniedzies pēc sēnes zaru kaudzē, un odze iekodusi labās rokas rādītājpirkstā. Divas diennaktis nācies pavadīt slimnīcā un saņemt pretindes devas. Savukārt kāds cits sēņotājs mežā pagadījies pārāk tuvu lapseņu pūznim un ticis sadzelts apmēram 10 vietās. Arī šim cilvēkam nācies meklēt medicīnu palīdzību.

Noderīgu ieteikumu apkopojums, lai sēņošana būtu droša

- Ja iespējams, nedodies uz mežu vienatnē – drošāk, ja būs ar kādu kopā.
- Pārliedzinies, ka tev ir līdzīgs uzlādēts mobilais tālrunis. Tas

palīdzēs izsaukt palīdzību, ja gadsies nelaime.

Paturi prātā kādus zīmīgus orientierus – neparastas formas kokus, ieplakas, stigas, jaunaudzes. Tas palīdzēs neapmaldīties, sevišķi mazāk zināmā mežā. Tomēr labāk izvēlies sēņot vietās, ko labi pārzini.

Neliec grozā sēnes, kuras nepazīsti!

Nodrošinies, lai kukaiņi nevarētu pakļūt zem apģērba – ieteicams ir bikses, kuru galiem pārvilkta pāri zeķes, aprocēm un apkaklei jābūt cieši pieguļošām, krekls jāliek biksēs.

Valkā gaišu un slidīgu auduma drēbes – uz tām ērces ir labi saskatāmas, tādējādi samazinās iespēja, ka tās pieķersies drēbēm un tālāk nokļūs uz ķermeņa.

Pastaigas laikā ik pa brīdim aplūko apģērbu, lai laikus notrauktu pamanīto ērci. Tāpat arī pēc pastaigas mājās ieteicams pārbaudīt, vai uz ķermeņa nav ērcu.

Izmanto kukaiņu atbaidīšanas līdzekļus.

Izvēlies piemērotus apavus, kas neslid un pasargā kājas no mitruma.

Jāpievērš uzmanība, vai tuvumā nav dzirdama šņākšana, jo odzes par savu klātbūtni brīdina šņācot.

Sēņojot, ogojot vai vienkārši pastaigājoties, jāiet smaģiem soļiem, stingrāk piesitot kājas pie zemes, jo čūskām nepatīk vibrācija.

Ja čūska tomēr iekodusi, izsauc neatliekamo medicīnisko palīdzību pa tālruni 113. Nomierini un noguldi cietušo, lai viņš pēc iespējas mazāk kustinātu sakosto ķermeņa daļu. Ja kavēs strauju indes izplatīšanos. Sakostā ķermeņa daļa jāpāceļ augstāk par pārējo ķermeni un uz koduma vietas jāuzliek kaut kas auksts. Nekādā gadījumā nav ieteicams uz koduma vietas likt žņaugu vai pārsējus, kā arī nedrīkst čūskas indi mēģināt izsūkt ar muti un dot kādus medikamentus, jo tas var pasliktināt cietušā stāvokli.

Der zināt

Zināmi balvas kultūrā "Mūsu lepnums" pretendenti

16.septembrī noslēdzās Balvu novada balvas kultūrā "Mūsu lepnums" pretendentu pieteikšana. Kopumā tika saņemti 36 pretendentu pieteikumi 9 nominācijās.

Svinīgās apbalvošanas pasākums balva kultūrā "Mūsu lepnums" notiks 2023.gada 23.septembrī plkst. 16 00 Balvu Kultūras un atpūtas centrā.

Konkursa nomināciju ieguvējus apbalvos ar īpaši veidotu Elitas Eglītes balvu un Balvu novada domes pateicības rakstu.

Pasākumu organizē Balvu novada Kultūras pārvalde sadarbībā ar Balvu Kultūras un atpūtas centru. Pasākumu vadīs aktieris Jānis Kronis, ar muzikālo sniegumu priecēs Agnese Rakovska, etnogrāfiskais ansamblis "Benislava" un folkloras kopa "Upīte".

Nominācijā "PAR MUŽA IEGULDĪJUMU" pieteikti:

- ❖ ILGA OPLUCĀNE
- ❖ ANITA PAKALNĪTE
- ❖ INNA VALUTIS
- ❖ JĀNIS BUDEVĪČS
- ❖ ŅINA BAIKOVA
- ❖ AKVILINA JEVSTIGNEJEVA

Nominācijā "GADA CILVĒKS MŪZIKĀ" pieteikti:

- ❖ MUZIKĀLĀ APVIENĪBA "AINIS"
- ❖ JĀNIS BUDEVĪČS
- ❖ ANASTASIJA LOČMELE

Nominācijā "GADA CILVĒKS MĀKSLĀ" pieteikti:

- ❖ ANITA MATULE-BORDĀNE
- ❖ ANDRIS KAĻIŅINS
- ❖ DZINTARS DVINSKIS
- ❖ LĪGA MOROZA-UŠACKA
- ❖ ELITA EGLĪTE

Nominācijā "GADA CILVĒKS MUZEJU NOZARĒ" pieteikti:

- ❖ RITA GRUŠEVA
- ❖ ANITA LOČMELE

Nominācijā "GADA CILVĒKS BIBLIOTĒKU NOZARĒ" pieteikti:

- ❖ EVITA GARBACKA

Nominācijā "GADA KULTŪRAS ORGANIZĀTORIS" pieteikti:

- ❖ ANDRIS SLIŠĀNS
- ❖ AINA KORĶLA
- ❖ MUDĪTE MASLOVA
- ❖ ANTRA LEONE
- ❖ ŅINA BAIKOVA

Nominācijā "GADA AMATIERMĀKSLAS KOLEKTĪVS" pieteikti:

- ❖ BRIŽUCIEMA TAUTAS NAMA DĀMU MUZIKĀLĀ APVIENĪBA "AMMA"
- ❖ TILŽAS KULTŪRAS UN VĒSTURES NAMA ETNOGRĀFISKAIS ANSAMBLIS "SAGŠA"
- ❖ BALTINAVAS AMATIERTĒĀTRIS "PALĀDAS"
- ❖ FOLKLORAS KOPA "UPĪTE"
- ❖ FOLKLORAS KOPA "OLŪTS"

Nominācijā "GADA NOTIKUMS KULTŪRĀ" pieteikti:

- ❖ DIVAS IZSTĀDES-VIENS NOTIKUMS. "LEO BRIEDĪTIM 100", D.HOLMERTS "PĀRI BALTĪJAS JŪRAI:1944./1945."
- ❖ TRADICIONĀLAIS STAPNOVADU VOKĀLO ANSAMBLU SADZIEDĀŠANĀS PASĀKUMS "DZIESMA VASARAI – 2023"
- ❖ STARPTAUTISKAIS GLEZNIECĪBAS PLENĒRS "VALDIS BUŠS"
- ❖ KRĪŠJĀŅU TAUTAS NAMA 70 GADU JUBILEJAS PASĀKUMS
- ❖ EVITAS ZAREMBAS-KRĪGERESGRĀMATAS "PA DZIESMAS PĒDĀM ZIEMEĻLATGALĒ" IZDOŠANA
- ❖ DEJU STUDIJAS "TERPSIHORAS" 15 GADU JUBILEJAS ZIEMASSVĒTKU IZRĀDE

Nominācijā "JAUNĀIS TALANTS KULTŪRĀ" pieteikti:

- ❖ ANTRA LEONE
- ❖ BALVU MŪZIKAS SKOLAS VOKĀLAIS ANSAMBLIS
- ❖ ANGELĪNA KRIVOŠEJEVA

Nomināciju saņēmēji tiks paziņoti balvas pasniegšanas pasākumā.

Pērk

Z.s "Strautiņi" iepērk mājlopus.
Samaksa tūlītēja. Labas cenas.
Tālr. 29411033.

IEPĒRK MAJLOPUS
-AUGSTAS CENAS
-SAMAKSA TŪLĪTĒJA
-ELEKTRONISKIE SVARI
tel. 2777733
www.galaspārtrade.lv

"LIGNUM LATVIJA"
Uzticama mežu iegāde.
Pērk meža īpašumus, cirsmaš, lauksaimniecības zemes.
Tūlītēja un godīga samaksa par mežu.
Ātra un precīza novērtēšana.
Vienkāršs pārdošanas process.
Cilvēcīga sadarbība.
Pārdod mežu profesionāļiem, liec mežu savā lietā!
Tālr. 29289878.

Pērk izcirstus mežus (3000 EUR/ha), jaunaudzis, zemi.
Tālr. 28282021.

Ģimene vēlas iegādāties lauku VIENSĒTU ar zemi un mežu (laukos), ar elektrības pieslēgumu, bez kaimiņu mājām blakus.
Tālr. 25302291.

Pērk ābolus sulai Kubulos.
Tālr. 27004732.

Craftwood pērk meža īpašumus, cena no 1500-10000 EUR/ha.
Tālr. 26360308.

Iepērkam svaigas purva dzērvenes par 3,30 + EUR/kg. Svaigas gailenes. Braucam klāt.
Tālr. 23477699.

Pērku mežu, lauksaimniecības zemi. Tālr. 29386009.

Dažādi

SIA "Mi Ko Wood" piedāvā: kokmateriālus celtniecībai un remontam.
Dēļi, brusas, jumta latas, līstes.

Labākā klientu apkalpošana!

Žiguri, Parka iela 1.
mob. 28607733 – Artis
info@mikowood.com

Spiež, karsē, iepakoj ābolu sulu Kubulos. Tālr. 27004732.

Attīra lauksaimniecības zemi, grāvjus no krūmiem.
Tālr. 29199067.

Rok dīkus, grāvjus.
Tālr. 29433126.

Vēlas irēt garāžu Balvos, vēlams Ezera ielas rajonā, var ar izpirkšanas tiesībām.
Tālr. 26640765.

Veic jaunaudzju kopšanu.
Tālr. 29198247.

Ikvienam ir iespēja isi un konkrēti pateikt paldies kādam labvēlim, sponsoram, atbalstītājam, palīgam. Dārgi tas nemaksās - tikai 5 eiro par 28 vārdiem. Jo šie ir "Pateicības vārdi".

Vissirsnīgākā pateicība priesterim Guntaram, piekalpotājam Vitālijam, ērģelniecei Inītai, dakterei Muraškinai, firmai "Otems", radiem, draugiem, kuri bija kopā ar mums, pavadot pēdējā gaitā **Rihardu Makarovu.**
SIEVA UN MEITU ĢIMENES

Līdzjūtība

Atvadu brīdī raud pelēka diena,
Krāsainās lapas sedz noietās takas.
(N.Dzirkale)

Mūsu patiesa līdzjūtība
Elizabetei Kaņepei, no **VĪRA** atvadoties.
Zāliši, Ivanovi, Plešanovi

Pateicība

No sirds pateicamies mācītājam Mārtiņam Vaickovskim, apbedīšanas birojam "Smiltājs", SIA "Senda Dz" kolektīvam, īpaši Dzintrai, darba kolēģiem, draugiem, radiem un visiem mīļajiem, kuri bija kopā ar mums skumju pilnā brīdī, mūžības ceļā pavadot mīļo **Ģirtu Kapteini.**
MAMMA, SIEVA, BĒRNI

Paziņojums

23.septembrī plkst. 10.00 ČILIPĪNES kapu sakopšanas talka.
Piederīgos gaidām talkā!

Pārdod

Baltinavas pagasta ZS "Riekstiņi" PĀRDOD sertificētu un kodinātu ziemāju sēklu. Minimālais daudzums **Big Bag** – 1000 kg.
Sīkāka informācija zvanot: 26574384. Pieprasījumu sūtīt uz e-pastu: amatnieki5@inbox.lv

Pārdod auzas (bioloģiskas, sertifikāts). Tālr. 29277968.

Pārdod labu, skaldītu malku. Ātra piegāde. Tālr. 26425960.

Skaldīta malka. Cena 40 EUR/berkubā. Piegādes apjoms līdz 7 berkubiem. Ir sausā. Tālr. 25543700.

Pārdod skaldītu malku.
Tālr. 26314341.

Pārdod ruļļos: sienu, skābsienu, salmus. Lopbarībai: kartupeļus, burkānus, graudus. Ar piegādi.
Tālr. 25442582.

Pārdod kultivatoru (3-rindu, 3m plats, C-veida zari), metāla zirgvilkmes ragavas Susājos.
Tālr. 28392585.

Pārdod labu **Toyota Rav 4**, TA.
Tālr. 26306877.

Atrasti

Redakcijā ienesti šādu cilvēku dokumenti: Jura Ločmeļa, Ignata Roda, Nadeždas Kluces, Rasmusa Ivanova, Jāņa Nagļa, Gunitas Grozas.

Pārliecinies, vai abonēji

Vaduguni

oktobrim, novembrim, decembrim!?

Indekss 3004

IZNĀK OTRDIENĀS, PIEKTDIENĀS IZDEVĒJS
SIA "BALVU VADUGUNS"
Nodokļu maksātāju apliecības Nr. LV43203002982

REDAKCIJAS ADRESE
TEĀTRA IELĀ 8
BALVOS, LV-4501
NORĒĶINU KONTS
A.S. SEB BANKA
Nr. LV21UNLA0024000467345,
kods UNLALV2X

Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli. Par faktu, skaitļu pareizību, kā arī par sludinājumu tekstiem atbild to autors.

REKLĀMA, SLUDINĀJUMI

D.Dimitrijeva
T. 64507018
26161959

REDAKTORS E.GABRANOVŠ - T. 29360850
ŽURNĀLISTI: S.KARAVOIČIKA - T. 26707934;
IZINKOVSKA - T. 28319682;
M.SPRUDŽĀNE - T. 27832538; I.TUŠINSKA - T. 27145837;
A.LOČMELIS - T. 26665086. KOREKTORE – S.GUGĀNE
GRĀMATVEDE S.BĒRZIŅA - T. 25908200
ŠOFERIS A.KIRSANOVŠ - T. 27870730
Tālrunis-autoatbildētājs - 64520961

e-pasts: **vaduguns@apollo.lv**
mājaslapa: vaduguns.lv

Datorsalikums-
SIA "Balvu Vaduguns", R.KACĒNS
Iespiests SIA "Latgales Druka", Rēzeknē, Baznīcas 28
TIRĀŽA - 2190